

EIROPAS SAVIENĪBAS
TIESA

2023. gada ziņojums
Gada apskats

Eiropas Savienības Tiesa – Savienības tiesību ievērošanas garants

Eiropas Savienības Tiesa ir viena no septiņām Eiropas Savienības iestādēm.

Kā Savienības tiesu varas īstenotājai tai ir uzdevums nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu, gādājot par Līgumu vienveidīgu interpretāciju un piemērošanu, kā arī nodrošinot Savienības iestāžu un struktūru pieņemto tiesību aktu tiesiskuma pārbaudi.

Šī iestāde veicina Savienības vērtību saglabāšanu un ar savu judikatūru līdzdarbojas Eiropas celsmē.

Eiropas Savienības Tiesu veido divas tiesas – Tiesa un Vispārējā tiesa.

2023. gada ziņojums

Gada apskats

Saturs

Priekšsēdētāja priekšvārds	4
1. 2023. gads īsumā	7
A Gads attēlos.....	8
B Gads skaitļos.....	16
Iestāde 2023. gadā	16
Tiesvedības gads (abas tiesas kopā).....	17
Valodu dienesti	18
2. Tiesvedības darbība	21
A Tiesa 2023. gadā.....	22
Tiesas darbība un attīstība.....	22
Tiesas locekļi.....	28
B Vispārējā tiesa 2023. gadā	32
Vispārējās tiesas darbība un attīstība	32
Judikatūras jauninājumi	34
Vispārējās tiesas locekļi	38
C Judikatūra 2023. gadā.....	42
Fokuss Personas datu aizsardzības un konkurences tiesību mijiedarbība.....	42
Fokuss FIFA un UEFA reglamentējošās pilnvaras un Savienības tiesības	44
Fokuss Personas datu aizsardzība un pārkāpumu apkarošana uzņēmumu savstarpējās konkurences jomā.....	46
Fokuss Eiropas uzņēmumu aizsardzība pret ASV eksteritoriālajām sankcijām	50
Atskats uz gada nozīmīgākajiem spriedumiem.....	53

3. Justīcijai kalpojoša administrācija	75
A Tiesas sekretāra ievadvārdi.....	76
B Gada galvenie notikumi	78
Daudzvalodības godināšana Eiropas Savienības Tiesā.....	78
Pieklūstamība un iekļautība – tā skar ikvienu no mums	80
Mākslīgais intelekts: tā izmantošanai Tiesā pieņemtā stratēģija.....	82
Eiropas tiesu iestāžu sadarbības stiprināšana: partnerība ar Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu	84
C Saikne ar sabiedrību	88
4. Videi draudzīga iestāde	91
5. Skats nākotnē.....	95
6. Palieciet ar mums!	99

Koen Lenaerts

Eiropas Savienības Tiesas
priekšsēdētājs

2023. gads starptautiskajā arēnā ir bijis nemierīgs – turpinājās karš Ukrainā, un jauns bruņots konflikts izcēlās Tuvajos Austrumos. Ģeopolitiskajā situācijā, kad miera ideāls arvien vairāk ir apdraudēts, mūsu iestāde, pildot savu misiju aizsargāt taisnīgumu, tiesiskumu, demokrātiskās vērtības un pamattiesības, parādās kā stabilitātes garants. Ar savu judikatūru Tiesa un Vispārējā tiesa turpināja strādāt, lai aizsargātu šīs vērtības un tiesības, stingri uzsverot, ka tās ir daļa no Savienības kā dalībvalstīm kopīgas tiesiskās kārtības identitātes.

Pagājušajā gadā Tiesa turpināja intensīvu dialogu ar valstu tiesu iestādēm, jo īpaši ar konstitucionālajām un augstākajām tiesām, tostarp vairākās iestādē organizētās sanāksmēs. Septembrī arī otrā konferencē “Vienoti dažādībā” (“*EUnited in Diversity*”) sesijā Hāgā par tēmām, kas saistītas ar tiesiskumu, dalībvalstu konstitucionālo daudzveidību un Savienības tiesību vienādu piemērošanu, pulcēja daudzus šo iepriekš minēto tiesu iestāžu pārstāvjus, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas locekļus, piedaloties Tiesas locekļiem. Kā katru gadu, Dalībvalstu tiesnešu forums sniedza iespēju iestādes pārstāvjiem un valstu tiesām veikt auglīgu viedokļu apmaiņu, uzlabojot izpratni par valstu un Savienības tiesību sistēmu īpatnībām. Šajā viedokļu apmaiņu veicinošajā satvarā uzklaušanās un atvērtības garā mēs turpinām pirms vairāk nekā 70 gadiem uzsākto dialogu ar valstu tiesnešiem.

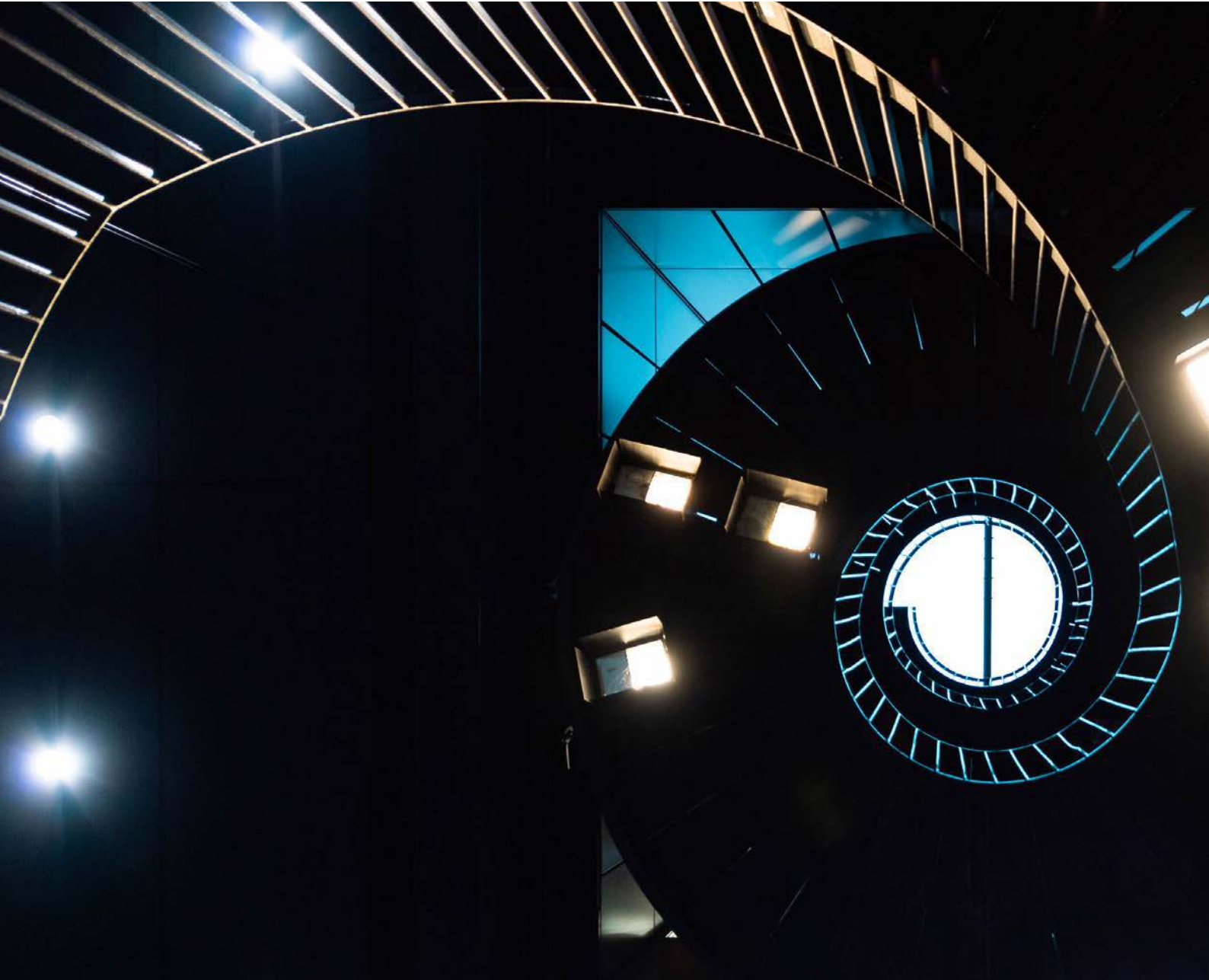
Umberto Eko (*Umberto Eco*) mēdza teikt, ka “tulkošana ir Eiropas valoda”. Jau no pašiem pirmsākumiem mūsu iestāde ir stingri atbalstījusi daudzvalodību, kas nozīmē, ka ikviena persona var celt prasību pēc savas izvēles jebkurā no 24 oficiālajām valodām un ikvienam iedzīvotājam šajās dažādajās valodās ir pieejama liela iestādes tiesas nolēmumu daļa. Lai turpinātu veicināt šo valodu daudzveidību un to, ka visiem iedzīvotājiem Savienības tiesa ir pieejama viņu valodā, Tiesa ir īstenojusi daudzus projektus, kuros ir izcelta daudzvalodības nozīme Eiropas celsmē.

Visbeidzot, mūsu iestāde, ieskicējot Savienības tiesu turpmākās darbības aprises, ir parādījusi sevi kā atjaunotnes nesēju. 2023. gadā noslēdzās abu Savienības tiesu šo pēdējo gadu laikā risinātās padziļinātās diskusijas par Tiesas kompetences sniegt prejudiciālu nolēmumu daļēju nodošanu Vispārējai tiesai, kas kopš 2003. gada ir bijis iespējams saskaņā ar Nicas līgumu. Ņemot vērā Tiesā ierosināto tiesvedību skaita pieaugumu, ir jānodrošina labāks darba slodzes sadalījums starp abām tiesām, vienlaikus piedāvājot labāku pakalpojumu sabiedrībai. Politiska vienošanās par šo reformas projektu ir panākta 2023. gada beigās četrpusējās sarunās, kas apvienoja Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes, Eiropas Komisijas un Tiesas pārstāvjus. Šī vienošanās, kuras precīzas īstenošanas detaļas vēl ir jānosaka abu tiesu reglamentos, liecina par uzticēšanos Vispārējai tiesai, kuras darbotiespēja pēdējos gados ir divkāršojusies. Tas ir nozīmīgs solis uz priekšu, turpinot 2016. gadā uzsākto tiesu sistēmas uzbūves reformu.

Pateicoties abu tiesu locekļu un visu darbinieku apņēmībai, iestāde ir spējusi ikdienā strādāt, lai stiprinātu Eiropas integrācijas projektu, kas 2024. gadā būs 2004. gada lielās paplašināšanās 20. gadadienas atceres pasākumu uzmanības centrā.

K. Lenaers

2023. gads

Īsumā

| A Gads attēlos

Janvāris

Izdomāta nosaukuma piešķiršana anonimizētām lietām

Anonimizētām prejudiciālā nolēmuma lietām tiek piešķirts izdomāts nosaukums, izmantojot datorizētu automātisku generatoru. Šīs iniciatīvas mērķis ir stiprināt personas datu aizsardzību, vienlaikus atvieglojot lietu identificēšanu.

Sešu jaunu Eiropas Revīzijas palātas locekļu svinīgais solījums

Eiropas Savienības Padomes ieceltie jaunie Eiropas Revīzijas palātas locekļi *Jorg Kristijan Petrovič, Stef Blok, George Marius Hyzler un Lefteris Christoforou*, kā arī *Laima Liucija Andrikenė un Keit Pentus-Rosimannus* Tiesā dod svinīgo solījumu.

Februāris

Tiesas delegācijas vizīte Rīgā

Delegācija, kuras sastāvā ir Tiesas un Vispārējās tiesas tiesneši no Latvijas, attiecīgi Ineta Ziemele un Inga Reine, kā arī Tiesas augstākā līmeņa vadības locekļi, ierodas darba vizītē Rīgā (Latvija), lai stiprinātu saziņu, informācijas apmaiņu un sadarbību starp Latvijas iestādēm un Tiesu.

Aprīlis

Vispārējās Tiesas Reglamenta grozīšana

Nolūkā veicināt mūsdienīgu un efektīvu tiesiskumu Vispārējā tiesa groza savu [Reglamentu](#). Šo izmaiņu mērķis ir precizēt un vienkāršot tiesvedību, tostarp paredzot iespēju izmantot videokonferenci mutvārdu paskaidrojumu uzklausišanai, nolēmumu elektronisku parakstīšanu un pilotlietu noteikšanu.

Freskas no Neapoles Nacionālā arheoloģijas muzeja atklāšana

Neapoles Nacionālais arheoloģijas muzejs (*MANN*) ir patapinājis Tiesai izstādīšanai tās telpās fresku *Vittoria alata* no Pompejas. Šī freska – miera un labklājības simbols no mūsu ēras pirmā gadsimta – atspoguļo saikni starp mākslu un tiesu iestādi.

Kolokvijs, atzīmējot to, ka Emmanuel Coulon atstāj Vispārējās tiesas sekretāra amatu

Atzīmējot to, ka *Emmanuel Coulon* – Vispārējās tiesas sekretārs no 2005. līdz 2023. gadam – beidz pildīt amatu, Vispārējās tiesas Lielajā tiesas sēžu zālē notiek kolokvijs [Considérations sur le droit processuel devant le Tribunal de l'Union européenne](#) ("Atziņas par procesuālajām tiesībām Eiropas Savienības Vispārējā tiesā").

Maijs

European Law Moot Court sacensību fināls

European Law Moot Court ir pasaulē nozīmīgākās tiesas procesa izspēju sacensības Savienības tiesību jomā, kas pirmo reizi notika 1988. gadā. Turīnas Universitāte (Itālija) ir 2023. gada sacensību uzvarētāja komanda.

Eiropas diena

Atzīmējot Šumana deklarācijas gadadienu, Tiesa uzņem apmeklētājus, ļaujot tiem iepazīties ar tās darbību. Ekskursijās, kas pirmo reizi tiek piedāvātas arī virtuālā formātā, iedzīvotāji iepazīstas ar abu tiesu lomu un darbību, lietas izskatīšanas gaitu un iestādes sniegtajiem pakalpojumiem.

Daudzvalodības dārza atklāšana

Eiropas dienas ietvaros tiek atklāts Daudzvalodības dārzs (*Jardin du multilinguisme*), kas atrodas iestādes priekšlaukuma paplašinājumā. Šī jaunā zaļā telpa ar daudzveidīgajiem augiem godina vienotību dažādībā, izmantojot valodas un kultūras, un atspoguļo Tiesas būtību.

Sprīdums *Meta Platforms Ireland*/Komisija

Vispārējā tiesa, ņemot vērā Komisijas veiktos papildu pasākumus (tostarp virtuālas datu telpas izveidošanu), noraida *Meta Platforms Ireland* prasību un nospriež, ka Komisijas lūgums, izmeklējot pret konkurenci vērstu rīcību, iesniegt dokumentus, kuros ir ietverti konkrēti meklētājvārdi, ir piemērots pasākums, lai uzturētu Līgumos paredzēto konkurences režīmu ([T-451/20](#)).

Jūnijs

Dānijas un Īrijas pievienošanās 50. gadadiena

1973. gadā Eiropas Savienībai pievienojās Dānija un Īrija (kā arī Apvienotā Karaliste). Abas šīs dalībvalstis atzīmē savas pievienošanās piecdesmito gadadienu un pirmo Eiropas Savienības paplašināšanos.

Jaunā Vispārējās tiesas sekretāra *Vittorio Di Bucci* zvēresta nodošana

Vispārējās tiesas tiesneši uz sešu gadu termiņu par Eiropas Savienības Vispārējās tiesas sekretāru ieceļ *Vittorio Di Bucci*. Viņš aizstāj *Emmanuel Coulon*.

Mākslīgā intelekta stratēģijas pieņemšana

Tiesa pieņem [Stratēģiju mākslīgā intelekta rīku integrēšanai](#). Šajā dokumentā ir izklāstīti šo instrumentu izmantošanas mērķi un principi, sniegts pārskats par galvenajiem riskiem un ierosināta pārvaldība.

Jūlijs

Horvātijas pievienošanās Eiropas Savienībai 10. gadadiena

2013. gada 1. jūlijā Horvātija bija pēdējā dalībvalsts, kas pievienojās Eiropas Savienībai. Pēc desmit gadiem, 2023. gada janvārī, šī valsts pievienojās arī eurozonai un Šengenas zonai. Šī vēsturiskā brīža atzīmēšanai Tiesas Lielajā tiesas sēžu zālē notiek svinīga ceremonija.

Spriedums *Meta Platforms u.c.*

Tiesa, kurā vērsās Vācijas tiesa, nospriež, ka valsts konkurences iestāde, izvērtējot dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, var konstatēt Vispārīgās datu aizsardzības regulas (VDAR) ([C-252/21](#)) pārkāpumu.

Septembris

Konferencē “Vienoti daudzveidībā II” Hāgā

Šajā “EUnited” konferenču otrajā sērijā Tiesas delegācija Hāgā tiek ar valstu konstitucionālo un augstāko tiesu, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnešiem, lai dalītos ar viedokļiem par tiesiskumu un nepieciešamību saglabāt dalībvalstu konstitucionālo daudzveidību.

Divu jaunu Vispārējās tiesas locekļu zvēresta nodošana

Saulius Lukas Kalėda (Lietuva) un *Louise Spangsberg Grønfeldt* (Dānija) nodod zvērestu svinīgā tiesas sēdē sakarā ar viņu stāšanos Vispārējās tiesas tiesneša amatā.

Kolokvijs par daudzvalodību Tiesā

Koncentrējoties uz tehnoloģisko progresu, kolokvija runātāji un dalībnieki pievēršas jaunu un efektīvu rīku izmantošanai juridiskās rakstiskās un mutiskās tulkošanas speciālistu darbā.

Oktobris

Slovēnijas Nacionālās galerijas patapināto mākslas darbu atklāšana

Slovēnijas Republikas prezidentes *Nataša Pirc Musar* kundzes Tiesas apmeklējuma laikā Slovēnijas Nacionālā galerija izstādīšanai Tiesā ir aizdevusi trīs mākslas darbus – *Tugo Šušnik* darbus *Poletje* (“Vasara”) un *Zima* (“Ziema”), kā arī *Janez Boljka* darbu *Cheval Lipizzan* (“Lipicas zirgs”).

Novembris

Tiesnešu forums

Valstu tiesu tiesneši tiekas Tiesā, lai apspriestu dažādus jautājumus, piemēram, prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, tiesu neatkarības jēdzienu Savienības tiesībās, patērētāju tiesību aizsardzību un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās.

Astoņu jaunu Eiropas Prokuratūras locekļu svinīgais solījums

José António Lopes Ranito, Ignacio de Lucas Martín, Miranda de Meijer, Gedgaudas Norkūnas, Anne Pantazi Lamprou, Nikolaos Paschalis, Ursula Schmudermayer un *Andrea Venegoni* Tiesā dod svinīgo solījumu, stājoties amatā Eiropas Prokuratūrā.

Decembris

Politiska vienošanās par prejudiciālā nolēmuma kompetences daļēju nodošanu Vispārējai tiesai

Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes, Eiropas Komisijas un Tiesas pārstāvju “četrpusējo sarunu” sanāksmē ir rasta politiska vienošanās attiecībā uz Tiesas lūgumu par prejudiciālā nolēmuma kompetences daļēju nodošanu Vispārējai tiesai.

Spriedums *European Superleague Company*

Tiesa, atbildot uz Spānijas tiesas jautājumu, nospriež, ka *FIFA* un *UEFA* regulatīvās, uzraudzības un sankciju noteikšanas pilnvaras attiecībā uz potenciāli konkurējošām futbola starpkлубu sacensībām, piemēram, Superlīgu, ir jāīsteno pārredzamā, objektīvā, nediskriminējošā un samērīgā veidā, jo pretējā gadījumā tiek pārkāptas konkurences tiesības un pakalpojumu sniegšanas brīvība ([C-333/21](#)).

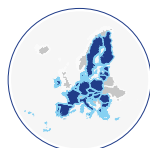

Invaliditātes apzināšanās diena Tiesā

Iestāde, apņēmoties pilnībā nodrošināt piekļūstamību un iekļautību, organizē darbseminārus un tīmekļseminārus, lai palielinātu tās darbinieku izpratni par personu ar invaliditāti tiesībām.

| B Gads skaitļos

Iestāde 2023. gadā

81 tiesnesis no **27** dalībvalstīm

Tiesa

27 tiesneši

Vispārējā tiesa

54 tiesneši

11 ģenerālvokāti

Gada budžets: **487** miljoni EUR

2302
ierēdņi un darbinieki

60 %
sievietes

40 %
vīrieši

Atbildīgos administrācijas amatos esošu sieviešu pārstāvības ziņā Tiesa ierindojas virs vidējiem Eiropas iestāžu rādītājiem.

Sievietes ieņem:

55 % no administratoru amatiem

43 % no vidējā un augstākā līmeņa vadības amatiem

Tiesvedības gads (abas tiesas kopā)

2092 * ierosinātas lietas

1687 izskatītas lietas

2990 * izskatāmas lietas

Vidējais procedūru ilgums: **17,2** mēneši

e-Curia

Ar *e-Curia* iesniegtie procesuālie dokumenti procentos:

89 % Tiesa

94 % Vispārējā tiesa

10 502 lietojumprogrammas *e-Curia* piekļuves konti

e-Curia ir lietojumprogramma, kas ļauj Tiesā un Vispārējā tiesā ierosināto lietu dalībnieku, kā arī – saistībā ar Tiesai iesniegtiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu – valsts tiesu pārstāvjiem veikt procesuālo dokumentu apmaiņu ar kancelejām pilnībā elektroniski.

***e-Curia*: datoru lietojumprogramma, kas ļauj veikt juridisko dokumentu apmaiņu**

[\(+\)](#) [Noskatīties YouTube video](#)

* 2023. gada beigās Vispārējā tiesā tika ierosināts ārkārtas 404 pēc būtības identisku lietu kopums par tiesībām, kas ir vai tiek iegūtas Eiropas Parlamenta deputātu papildpensiju shēmā. Šīs lietas ir apvienotas. Tās uzskatot par vienu vienīgu lietu, neto skaits ir 1689 ierosinātas lietas un 2587 izskatāmas lietas.

Valodu dienesti

Kā daudzvalodīgai tiesu iestādei Tiesai jābūt spējīgai izskatīt lietu, lai arī kādā Savienības oficiālajā valodā tā nebūtu iesniegta. Pēc tam tā nodrošina savas judikatūras izziņošanu visās Savienības oficiālajās valodās.

24 tiesvedības valodas

552 valodu kombinācijas

611 juristi lingvisti dokumentu rakstveida tulkošanai

1 290 000 tulkojamu lapu

1 268 000 iztulkotu lapu

647 tiesas sēdes un sanāksmes, kurās nodrošināts sinhronais tulkojums

70 tulki mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai tiesas sēdēs un sanāksmju tulkošanai

**Daudzvalodība Eiropas Savienības Tiesā –
nodrošinām vienlīdzīgu piekļuvi justīcijai**

[+ Noskatīties YouTube video](#)

Tiesā tulkojumi tiek veikti, ievērojot obligāto valodu lietojumu, kas paredz iespēju izmantot 24 Eiropas Savienības oficiālās valodas. Visi tulkojamie dokumenti ir ļoti tehniski juridiskie teksti. Tāpēc Tiesas valodu dienests nodarbina tikai tādus **juristus lingvistus**, kuriem ir pabeigta juridiskā izglītība, kā arī padziļinātas zināšanas vismaz divās oficiālajās valodās papildus dzimtajai valodai.

2

Tiesvedības darbība

| A Tiesa 2023. gadā

Tiesā galvenokārt var vērsties ar:

- lūgumiem sniegt **prejudiciālu nolēmumu**

Ja valsts tiesai ir šaubas par Savienības tiesību normas interpretāciju vai tās spēkā esamību, tā aptur tajā izskatāmo tiesvedību un vērsas Tiesā. Saņēmusi Tiesas nolēmumā ietvertu skaidrojumu, valsts tiesa var atrisināt tajā izskatāmo strīdu. Lietās, kurās atbilde vajadzīga ļoti īsā termiņā (piemēram, saistībā ar patvērumu, robežkontroli, bērnu nolaupīšanu utt.), ir paredzēta **steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (PPU)**;

- **tiešajām prasībām**, kuras vērstas uz to, lai:
 - panāktu Savienības tiesību akta atcelšanu (**atcelšanas prasība**) vai
 - konstatētu, ka dalībvalsts neievēro Savienības tiesības (**prasība sakarā ar pienākumu neizpildi**). Ja dalībvalsts nepilda spriedumu, ar kuru ir konstatēta pienākumu neizpilde, otras prasības, kas tiek saukta par prasību sakarā ar **divkāršu neizpildi**, iznākumā Tiesa tai var piemērot naudas sodu;
- **apelācijas sūdzībām**, kas vērstas pret Vispārējās tiesas pasludinātiem nolēmumiem, kuru iznākumā Tiesa var atcelt Vispārējās tiesas nolēmumu;
- **lūgumiem sniegt atzinumu** par nolīguma, ko Savienība paredz noslēgt ar trešo valsti vai starptautisku organizāciju, saderību ar Līgumu noteikumiem (ko iesniegusi dalībvalsts vai kāda Eiropas Savienības iestāde).

Tiesas darbība un attīstība

Koen Lenaerts

Eiropas Savienības Tiesas
priekšsēdētājs

2023. gada pēdējos mēnešus iezīmēja sarunas par Tiesas 2022. gada novembrī Eiropas Parlamentam un Padomei iesniegto likumdošanas priekšlikumu, kura mērķis ir, pirmkārt, Vispārējai tiesai nodot Tiesas kompetenci sniegt prejudiciālu nolēmumu sešās konkrētās jomās (pievienotās vērtības nodoklis, akcīzes nodoklis, Muitas kodekss, preču tarifu klasifikācija kombinētajā nomenklatūrā, kompensācija un atbalsts pasažieriem, kā arī siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma) un, otrkārt, paplašināt pārsūdzību par Vispārējās tiesas nolēmumiem pieļaujamības mehānismu, kas stājās spēkā 2019. gada maijā, piemērojamību. Šī likumdošanas priekšlikuma mērķis personu tiesību uz kvalitatīvu tiesvedību saprātīgos termiņos interesēs ir ļaut

821

ierosināta lieta

518 prejudiciālā nolēmuma
tiesvedības
no tām **2** PPU

**Dalībvalstis, kuras
iesniegušas lielāko skaitu
lūgumu:**

Vācija	94
Bulgārija	51
Polija	48
Itālija	43
Rumānija	40

60 tiešās prasības, no tām:
49 prasības sakarā ar
pienākumu neizpildi
un **3** prasības sakarā
ar divkāršu neizpildi

231 apelācijas sūdzība par
Vispārējās tiesas nolēmumiem

8 juridiskās
palīdzības lūgumi

nodrošināt labāku darba slodzes līdzsvaru starp Tiesu un Vispārējo tiesu, kurā kopš 2022. gada jūlija ir divi tiesneši no katras dalībvalsts (kopā 54 tiesneši).

Tādējādi Tiesa varēs vairāk koncentrēties uz tās kā Savienības konstitucionālās un augstākās tiesu iestādes pamatuzdevumiem. Tāpat kā pēdējos gados Tiesā ierosinātajās tiesvedībās – gan lūgumos sniegt prejudiciālus nolēmumus, gan tiešajās prasībās (jo īpaši prasībās par pienākumu neizpildi) – ir raksturīgi sensitīvi temati, kuru izskatīšanā regulāri tiek iesaistīta virspalāta, piemēram, tiesiskuma vērtību saglabāšana valsts tiesu sistēmas reformu kontekstā, patvēruma un imigrācijas politika, personas datu aizsardzība un konkurences noteikumu piemērošana digitālajā laikmetā, diskriminācijas apkarošana, kā arī vides, enerģētikas un klimata izaicinājumi.

Runājot par daļēju kompetences sniegt prejudiciālu nolēmumu nodošanu Vispārējai tiesai, tās pamatā būs divi tiesiskās drošības, ātruma un pārskatāmības apsvērumos balstīti principi: “vienas pieturas aģentūras” princips, atbilstoši kuram visi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu vienmēr būs jāadresē Tiesai, kura noteiks, vai prejudiciālā nolēmuma lieta attiecas vai neattiecas tikai uz vienu vai vairākām iepriekš minētajām konkrētajām jomām, un princips par prejudiciālā nolēmuma lietu kopuma, kas attiecas tikai uz kādu no šīm konkrētajām jomām, pilnīgu nodošanu. Savukārt, ja lieta neattiecas tikai uz kādu no šīm jomām, it īpaši tāpēc, ka tā izvirza neatkarīgus primāro tiesību vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas interpretācijas jautājumus, to izskatīs Tiesa.

Tomēr prejudiciālā nolēmuma lietas nodošana Vispārējai tiesai neskars tās tiesības nodot lietu Tiesai, ja tā uzskata, ka lietā ir jāpieņem principiāls lēmums, un iespēju Tiesai izņēruma kārtā pārskatīt Vispārējās tiesas pieņemto nolēmumu, ja pastāv nopietns Savienības tiesību vienotības vai konsekvences apdraudējuma risks.

Lietas dalībnieks, kas nespēj segt tiesāšanās izmaksas, var lūgt piešķirt juridisko palīdzību.

Pēc izvērtēšanas un sarunām vairāku mēnešu garumā 2023. gada decembrī tika panākta politiska vienošanās par šo likumdošanas priekšlikumu. Šī vienošanās tostarp paredz, ka procesuālie raksti vai rakstveida apsvērumi, ko iesniedzis kāds no lietas dalībniekiem, kurš ir piedalījies prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, tiks publicēti Tiesas tīmekļvietnē saprātīgā termiņā pēc lietas pabeigšanas, ja vien šis lietas dalībnieks neieilst pret to publicēšanu.

Šī raksta sagatavošanas brīdī vēl nav skaidri zināms ne precīzs Eiropas Savienības Tiesas statūtu grozījumu oficiālās pieņemšanas grafiks, ne to spēkā stāšanās datums, un vēl ir jāpabeidz darbs jo īpaši attiecībā uz Tiesas un Vispārējās tiesas reglamentu grozījumiem, kas būs nepieciešami šīs reformas īstenošanai. Tomēr šis principiālais apstiprinājums paver iespēju no jauna definēt Savienības tiesu darbības aprises turpmākajos gados.

2023. gadā ir mainījies Tiesas sastāvs, jo ģenerālvokāts Dž. Pitručella [*G. Pitruzzella*] atstāja amatu pēc tam, kad viņš tika iecelts Itālijas Konstitucionālās tiesas tiesneša amatā.

Runājot par pagājušā gada statistikas datiem, tie arī šoreiz atspoguļo noturību Tiesas pēdējo gadu darbībā. 2023. gadā Tiesā ir iesniegta 821 lieta, kas ir nedaudz vairāk nekā 2022. gadā, un 783 lietu izskatīšana ir pabeigta, kas ir diezgan līdzīgs skaits kā iepriekšējos trīs gados. Vidējais tiesvedību ilgums, ņemot vērā visus lietu veidus kopā, ir bijis 16,1 mēnesis, un 2023. gada 31. decembrī bija 1149 izskatāmas lietas.

783

izskatītas lietas

532 prejudiciālā nolēmuma tiesvedības,

no tām

4 PPU

36 tiešās prasības, no tām konstatēti

18 pienākumu neizpildes gadījumi

13 dalībvalstīs

3 spriedumi par divkāršu neizpildi

201 apelācijas sūdzība par Vispārējās

tiesas nolēmumiem, tai skaitā

37 gadījumos Vispārējās tiesas nolēmums

tika atcelts

Vidējais tiesvedības ilgums: **16,1 mēnesis**

Vidējais steidzamības prejudiciālā nolēmuma

tiesvedības ilgums: **4,3 mēneši**

1149

izskatāmas lietas (2023. gada 31. decembrī)

Galvenās tēmas

Valsts atbalsts un konkurence **143**

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa **118**

Tiesību aktu tuvināšana **88**

Nodokļi **83**

Patērētāju aizsardzība **76**

Transports **63**

Vide **51**

Savienības tiesību principi **50**

Sociālā politika **47**

Intelektuālais īpašums **47**

[+ Skatīt detalizētu Tiesas statistiku](#)

Tiesas locekļi

Tiesas sastāvā ir 27 tiesneši un 11 ģenerāladvokāti.

Tiesnešus un ģenerāladvokātus amatā ieceļ dalībvalstu valdības, savstarpēji vienojoties, pēc apspriešanās ar komiteju, kurai ir jāsniedz atzinums par attiecīgajam amatam izvirzīto kandidātu piemērotību. Tiesnešus un ģenerāladvokātus ieceļ amatā uz sešiem gadiem, un viņu pilnvaru termiņu var atjaunot.

Viņus izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kuras atbilst prasībām, kādas attiecīgās dalībvalstis izvirzījušas augstākajiem tiesnešu amatiem, vai kuru kompetence ir vispāratzīta.

Tiesneši, veicot savus pienākumus, rīkojas pilnīgi objektīvi un neatkarīgi.

Tiesas tiesneši no sava vidus ieceļ priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku. Tiesneši un ģenerāladvokāti ieceļ amatā sekretāru uz sešu gadu termiņu.

Ģenerāladvokāti, rīkojoties pilnīgi objektīvi un neatkarīgi, viņiem nodotajās lietās pauž juridisku viedokli, kas tiek dēvēts par secinājumiem. Šie secinājumi nav saistoši, tomēr ļauj sniegt papildu viedokli par strīda priekšmetu.

2023. gadā Tiesā netika iecelts neviens jauns loceklis.

K. Lenaerts
Tiesas priekšsēdētājs

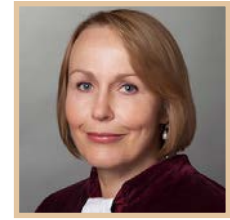
L. Bay Larsen
Tiesas priekšsēdētāja
vietnieks

A. Arabadjiev
1. palātas
priekšsēdētājs

A. Prechal
2. palātas
priekšsēdētāja

K. Jürimäe
3. palātas
priekšsēdētāja

C. Lycourgos
4. palātas
priekšsēdētājs

E. Regan
5. palātas
priekšsēdētājs

M. Szpunar
pirmais
ģenerālvokāts

T. von Danwitz
6. palātas
priekšsēdētājs

F. Biltgen
7. palātas
priekšsēdētājs

**N. J. Cardoso
da Silva Piçarra**
8. palātas
priekšsēdētājs

Z. Csehi
10. palātas
priekšsēdētājs

**O. Spineanu-
Matei**
9. palātas
priekšsēdētāja

J. Kokott
ģenerālvokāte

M. Ilešič
tiesnesis

J.-C. Bonichot
tiesnesis

M. Safjan
tiesnesis

S. Rodin
tiesnesis

**M. Campos
Sánchez-
Bordona**
ģenerālvokāts

P. G. Xuereb
tiesnesis

L. S. Rossi
tiesnese

I. Jarukaitis
tiesnesis

P. Pikamäe
ģenerālvokāts

A. Kumin
tiesnesis

N. Jääskinen
tiesnesis

N. Wahl
tiesnesis

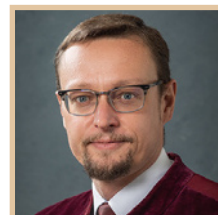
**J. Richard
de la Tour**
ģenerālvokāts

A. Rantos
ģenerālvokāts

I. Ziemele
tiesnese

J. Passer
tiesnesis

D. Gratsias
tiesnesis

M. L. Arastey Sahún
tiesnese

A. M. Collins
ģenerālvokāts

M. Gavalec
tiesnesis

N. Emiliou
ģenerālvokāts

T. Čápetá
ģenerālvokāte

L. Medina
ģenerālvokāte

A. Calot Escobar
Tiesas sekretārs

Protokolārā kārtība kopš 2023. gada 15. novembra

B Vispārējā tiesa 2023. gadā

Vispārējā tiesā galvenokārt pirmajā instancē var vērsties ar **tiešajām prasībām**, ko ceļ fiziskas vai juridiskas personas (privātpersonas, uzņēmumi, apvienības utt.), ja tās ir **skartas tieši un individuāli**, un dalībvalstis par Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tiesību aktiem, kā arī ar tiešajām prasībām par tāda kaitējuma atlīdzinājumu, kuru nodarījušas iestādes vai to darbinieki.

Liela daļa šo strīdu ir **ekonomiska rakstura**: intelektuālais īpašums (Eiropas Savienības preču zīmes un dizainparaugi), konkurence, valsts atbalsts un banku un finanšu uzraudzība.

Vispārējās tiesas kompetencē ir arī izskatīt strīdus civildienesta jomā starp Eiropas Savienību un tās darbiniekiem.

Vispārējās tiesas **nolēmumus var pārsūdzēt Tiesā** tikai par tiesību jautājumiem. Lietās, kurās jau veikta dubulta pārbaude (neatkarīgā apelācijas padomē un pēc tam Vispārējā tiesā), Tiesa pieņem apelācijas sūdzību tikai tad, ja šī sūdzība izvirza Savienības tiesību vienotībai, konsekvencei vai attīstībai svarīgu jautājumu.

Marc van der Woude

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs

Vispārējās tiesas darbība un attīstība

2023. gadā pilnībā tika pabeigta Vispārējās tiesas reforma, kas paredzēja dubultot tiesnešu skaitu ([Regula 2015/2422](#)). Par to liecina tiesas darbības statistikas dati. Vispārējā tiesa pabeidza izskatīt 904, bet iesniegtas tika 868 lietas (atskaitot 404 identiskas lietas, kas tika iesniegtas gada beigās), tādējādi samazinot izskatāmo lietu skaitu. Turklāt vidējais tiesvedības ilgums saglabājās apmierinošā līmenī: vidēji 18,2 mēneši, kas ir efektīvas lietu pārvaldības rādītājs.

Vienlaikus Vispārējā tiesa ir nostiprinājusi savu praksi, kas paredz nodot vairāk lietu izskatīšanai paplašinātam iztiesāšanas sastāvam. 2023. gadā 13,6 % no pabeigtajām lietām tika izskatītas paplašinātā sastāvā un ne mazāk kā 120 lietas tika nodotas izskatīšanai šādam sastāvam. Atsevišķās īpaši svarīgās lietās Vispārējā tiesa vairs nevilcinās nodot tās izskatīšanai virspalātai 15 tiesnešu sastāvā. Tieši šajā īpašajā sastāvā Vispārējā tiesa pasludināja spriedumu lietā Venecuēla/Padome par ierobežojošiem pasākumiem, ko Eiropas Savienības Padome bija noteikusi pret Venecuēlas uzņēmumiem un valstspiederīgajiem ([T-65/18 RENV](#); skat. nodaļu "Atskats uz gada nozīmīgākajiem spriedumiem"). Virspalātai tika nodotas arī četras lietas, ko bija ierosinājušas četras Eiropas tiesnešu organizācijas saistībā ar Polijas atvēršanas un noturības plānu (no T-530/22 līdz T-533/22), un divas lietas saistībā ar ierobežojošiem pasākumiem, ko Eiropas Savienība bija

1271 *

ierosināta lieta

1148

tiešās prasības, no tām:

par intelektuālo un
rūpniecisko īpašumu **309**

ES civildienesta jomā **75**

par valsts atbalstu un
konkurenci **23**

13

prasības, ko cēlušas
dalībvalstis

65

juridiskās palīdzības
lūgumi

Lietas dalībnieks, kas nespēj segt tiesāšanās izmaksas, var lūgt piešķirt juridisko palīdzību.

noteikusi attiecībā uz Krieviju saistībā ar karu Ukrainā (lietas T-635/22 un T-644/22).

Šie apmierinošie rezultāti daļēji ir saistīti ar tiesas sastāva stabilitāti. 2023. gadā amatu atstāja tikai divi no tās tiesnešiem, proti, tiesneši S. Frimods Nilsens [*S. Frimodt Nielsen*] un V. Valančus [*V. Valančius*], kurus nomainīja attiecīgi tiesnesis S. L. Kalēda [*S. L. Kalėda*] un tiesnese L. Spangsberga Grenfelde [*L. Spangsberg Grønfeldt*]. Vēlos šeit viņiem pateikties par viņu ieguldījumu pareizas tiesvedības nodrošināšanā Eiropas Savienībā. 2023. gadā pēc 18 uzticīgi nostrādātiem gadiem amatu atstāja arī sekretārs E. Kulons [*E. Coulon*] un ieradās viņa pēctecis V. Di Buči [*V. Di Bucci*]. Saistībā ar E. Kulona aiziešanu no amata tika organizēts [kolokvijs par Savienības procesuālajām tiesībām](#), kas apvienoja veltījumus un augsta līmeņa uzrunas.

2023. gadā Vispārējā tiesa turpināja modernizācijas procesu, tostarp, lai uzlabotu apjomīgāko un sarežģītāko lietu izskatīšanu. Šādās lietās, kas parasti attiecas uz ekonomikas un finanšu tiesību jomu, ir vajadzīga proaktīva un pielāgota pieeja gan resursu piešķiršanas, gan darba plānošanas ziņā. Šī pieeja, kurā tiks iesaistīti pušu pārstāvji, ļaus samazināt tiesvedības ilgumu un mērķtiecīgāk reaģēt uz pušu vēlmēm.

Turklāt, lai pilnībā ņemtu vērā personu tiesisko paļāvību saistībā ar daļēju kompetences sniegt prejudiciālu nolēmumu nodošanu dažās konkrētās jomās un apelācijas sūdzības pieļaujamības noteikšanas mehānisma paplašināšanu, Vispārējā tiesa visu 2023. gadu strādāja pie nepieciešamajām izmaiņām tās organizācijas kārtībā, kā arī pie tās nākamajiem procesuālajiem noteikumiem.

* 2023. gada beigās Vispārējā tiesā tika ierosināts ārkārtas 404 pēc būtības identisku lietu kopums par tiesībām, kas ir vai tiek iegūtas Eiropas Parlamenta deputātu papildpensiju shēmā. Šīs lietas ir apvienotas. Tās uzskatot par vienu vienīgu lietu, neto skaits ir 868 ierosinātas lietas (745 tiešās prasības) un 1438 izskatāmas lietas.

Savvas S. Pappasavvas

Vispārējās tiesas priekšsēdētāja vietnieks

Judikatūras jauninājumi

Vispārējā tiesā izskatāmie strīdi pastāvīgi mainās. Personu celto prasību rezultātā katrs spriedums kļūst par ķieģeli judikatūras ēkā. 2023. gads nav bijis izņēmums, un Vispārējā tiesa risināja jaunus jautājumus tradicionālās jomās, bet arī sagatavoja pamatus strīdiem jomās, kas strauji attīstās. Šis gads arī sniedza iespēju sanākt virspalātai, izskatot īpašu kopējās ārpolitikas un drošības politikas jautājumu.

Jau kopš pirmsākumiem Vispārējai tiesai ir uzticētas lietas par konkurences noteikumu piemērošanas pārbaudi. Tādējādi tā ir īpaši specializējusies šajā jomā. Tomēr, tā kā tiesiskā vide šajā jomā, tāpat kā citās, pastāvīgi mainās, tās pārbaude nemitīgi ir saistīta ar nepieredzētu jautājumu izskatīšanu. Tas it īpaši attiecas uz 2023. gada 24. maija spriedumu *Meta Platforms Ireland/Komisija (T-451/20)*, kurā Vispārējā tiesa pirmo reizi pārbaudīja informācijas pieprasījuma pēc meklētājvārdiem likumību atbilstoši [Regulai Nr. 1/2003](#), kā arī tādās virtuālās datu telpas procedūras likumību, kura paredzēta, lai apstrādātu dokumentus, kas satur sensitīvus personas datus. Vispārējai tiesai bija jāpārlicinās, ka Komisija savā informācijas pieprasījumā ir lūgusi tikai informāciju, kas nepieciešama, lai

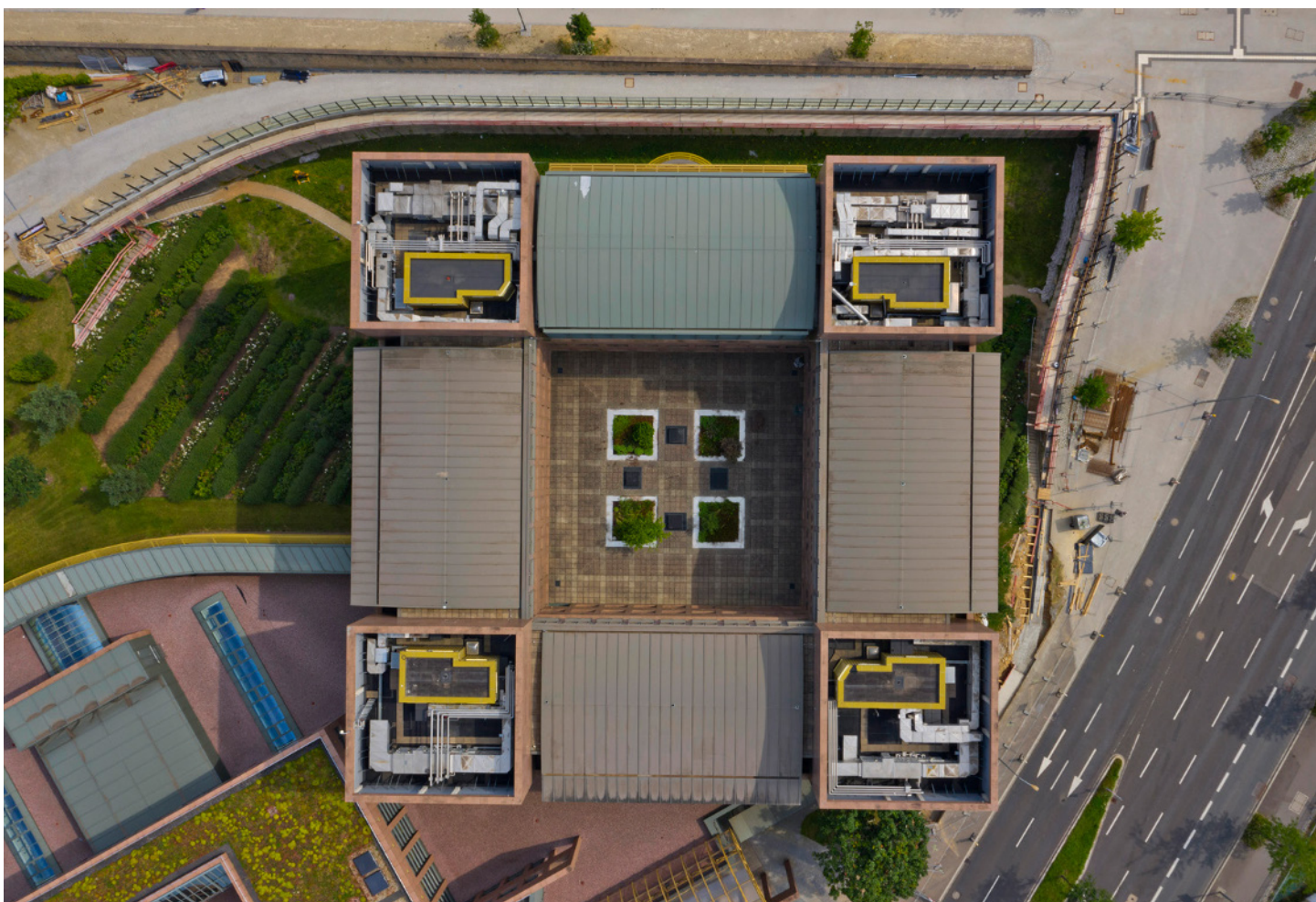
pārbaudītu iespējamus pārkāpumus, kas pamato tās izmeklēšanu (skat. sadaļu "Fokuss").

Tāpat arī Eiropas Savienības ārpuslīgumiskās atbildības režīms, lai cik tas arī nebūtu klasisks un labi definēts, ir radījis dažus interesantus un nebijušus jautājumus. Vispārējā tiesā tika celta prasība atlīdzināt materiālo un morālo kaitējumu, kas *International Management Group* nodarīts ar to, ka presē tika nopludināts Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) izmeklēšanas ziņojums par tā juridisko statusu. Prasītājs apgalvoja, ka Komisijas, ar kuru tas bija noslēdzis vairākus nolīgumus, un *OLAF* rīcība ir bijusi prettiesiska. Šajā saistībā Vispārējā tiesa 2023. gada 28. jūnija spriedumā *IMG/Komisija (T-752/20)* precizēja nosacījumus, kas jāizpilda, lai konstatētu pietiekami būtisku tādās tiesību normas pārkāpumu, ar ko piešķir tiesības privātpersonām.

Banku un finanšu lietas ir viena no visstraujāk augošajām lietu jomām. Konkrēti Vispārējai tiesai ir jāizskata arvien lielāks skaits prasību, kas izriet no Vienotā noregulējuma mehānisma izveides 2014. gadā. Šis mehānisms paredz banku krīžu pārvaldības satvaru lielu banku noregulējumam dažās dalībvalstīs. Tā pamatā tostarp ir Vienotā noregulējuma valde, kuras uzdevums ir sagatavot un īstenot tādu banku noregulējumu, kuras kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīgas. It īpaši vairākos 2023. gada 22. novembrī pasludinātos spriedumos Vispārējā tiesa vēl nebijušā veidā ir lēmusi par prasību atcelt Vienotās noregulējuma valdes lēmumu par iespējamu kompensāciju akcionāriem un kreditoriem, kurus skar attiecībā uz banku pieņemtās noregulējuma darbības ([apvienotās lietas T-302/20, T-303/20 un T-307/20 *Del Valle Ruíz u.c./VNV*](#), kā arī lietas *T-304/20 *Molina Fernández/VNV**, *T-330/20 *ACMO u.c./VNV** un *T-340/20 *Galván Fernández-Guillén/VNV**).

Visbeidzot, saistībā ar zīmīgiem pagājušā gada judikatūras jauninājumiem noteikti ir jāmin 2023. gada 13. septembra spriedums Venecuēla/Padome ([T-65/18 RENV](#); skat. nodaļu “Atskats uz gada nozīmīgākajiem spriedumiem”). Izskatot lietu virspalātā, Vispārējā tiesa lēma par ierobežojošu pasākumu pret trešo valsti, šajā gadījumā Venecuēlu, tiesiskumu, ņemot vērā pastāvīgo situācijas pasliktināšanos demokrātijas, tiesiskuma un cilvēktiesību ziņā šajā valstī. Šajā saistībā Vispārējai tiesai bija jārisina sensitīvi jautājumi par šīs trešās valsts tiesībām tikt uzklausi un par iespējamiem starptautisko tiesību pārkāpumiem, uz kuriem tā norādīja.

L. Rancovella

904

izskatītas lietas

786

tiešās prasības, no tām:

par intelektuālo un rūpniecisko īpašumu **278**

par valsts atbalstu un konkurenci **163**

ES civildienesta jomā **66**

14 apelācijas sūdzības, ko iesniegušas
dalībvalstis

Vidējais tiesvedības ilgums: **18,2 mēneši**

Nolēmumu, par kuriem tika iesniegta apelācijas
sūdzība Tiesā, īpatsvars: **31 %**

1841

izskatāma lieta (2023. gada 31. decembrī)

Galvenās tēmas

Institucionālās tiesības **543**

Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums **330**

Ekonomikas un monetārā politika **238**

Valsts atbalsts un konkurence **176**

Ierobežojoši pasākumi **116**

ES civildienests **111**

Pieklūve dokumentiem **35**

Sabiedrības veselība **32**

Lauksaimniecība **30**

Tirdzniecības politika **29**

[+](#) [Skatīt detalizētu Vispārējās
tiesas statistiku](#)

Vispārējās tiesas locekļi

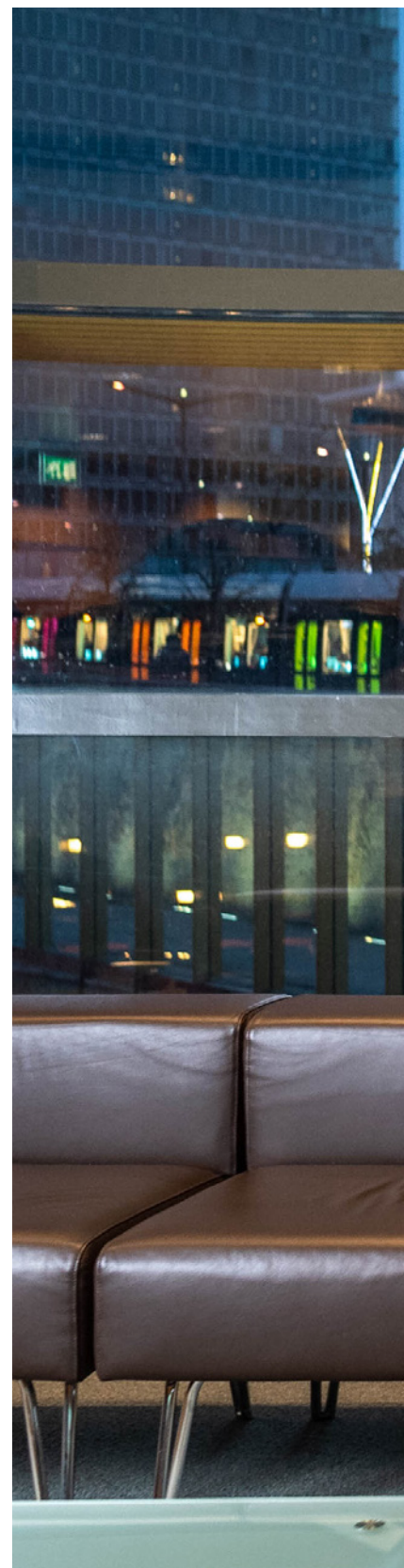
Vispārējās tiesas sastāvā ir pa diviem tiesnešiem no katras dalībvalsts.

Tiesnešus izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kurām ir nepieciešamā kompetence augstu tiesnešu amatu pildīšanai. Tiesnešus amatā ieceļ dalībvalstu valdības, savstarpēji vienojoties, pēc apspriešanās ar komiteju, kurai ir jāsniedz atzinums par kandidātu piemērotību. Tiesnešus ieceļ amatā uz sešiem gadiem, un viņu pilnvaru termiņu var atjaunot. Tiesneši no sava vidus uz trijiem gadiem ievēl priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku. Viņi ieceļ amatā sekretāru uz sešu gadu termiņu.

Tiesneši, veicot savus pienākumus, rīkojas pilnīgi objektīvi un neatkarīgi.

2023. gada jūnijā Vispārējās tiesas sekretāra amatā tika iecelts Vitorio di Buči [*Vittorio Di Bucci*].

2023. gada septembrī Vispārējās tiesas tiesneša amata pienākumus sāka pildīt divi tiesneši: Sauļus Luks Kalēda [*Saulius Lukas Kalėda*] (Lietuva) un Luīze Spangsbērga Grenfelde [*Louise Spangsborg Grønfeldt*] (Dānija).

M. van der Woude
Vispārējās tiesas
priekšsēdētājs

S. S. Papasavvas
Vispārējās tiesas
priekšsēdētāja
vietnieks

D. Spielmann
1. palātas
priekšsēdētājs

A. Marcoulli
2. palātas
priekšsēdētāja

F. Schalin
3. palātas
priekšsēdētājs

**R. da Silva
Passos**
4. palātas
priekšsēdētājs

J. Svenningsen
5. palātas
priekšsēdētājs

M. J. Costeira
6. palātas
priekšsēdētāja

K. Kowalik-Bańczyk
7. palātas
priekšsēdētāja

A. Kornezov
8. palātas
priekšsēdētājs

L. Truchot
9. palātas
priekšsēdētājs

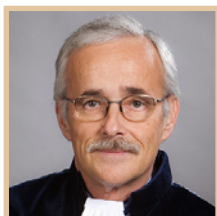
O. Porchia
10. palātas
priekšsēdētāja

M. Jaeger
tiesnesis

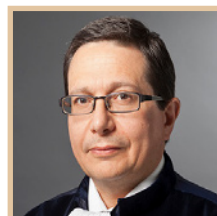
H. Kanninen
tiesnesis

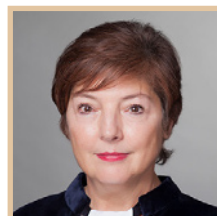
J. Schwarcz
tiesnesis

M. Kancheva
tiesnese

E. Buttigieg
tiesnesis

V. Tomljenović
tiesnese

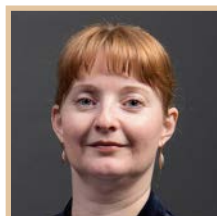
S. Gervasoni
tiesnesis

L. Madise
tiesnesis

N. Pótorak
tiesnese

I. Reine
tiesnese

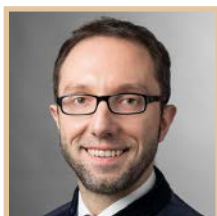
P. Nihoul
tiesnesis

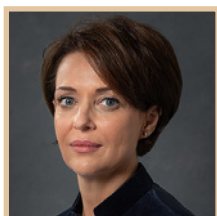
U. Öberg
tiesnesis

C. Mac Eochaidh
tiesnesis

G. De Baere
tiesnesis

R. Frendo
tiesnese

T. R. Pynnä
tiesnese

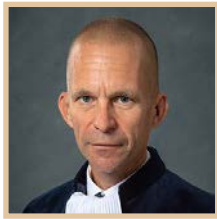
J. C. Laitenberger
tiesnesis

R. Mastroianni
tiesnesis

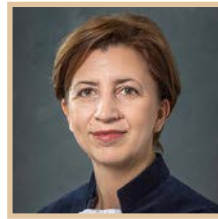
J. Martín y Pérez de Nanclares
tiesnesis

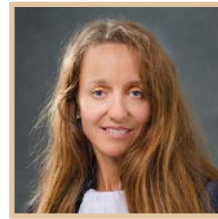
G. Hesse
tiesnesis

M. Sampol Pucurull
tiesnesis

M. Stancu
tiesnese

P. Škvařilová-Pelzl
tiesnese

I. Nõmm
tiesnesis

G. Steinfatt
tiesnese

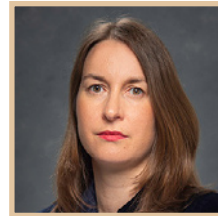
R. Norkus
tiesnesis

T. Perišin
tiesnese

D. Petrlík
tiesnesis

M. Brkan
tiesnese

P. Zilgalvis
tiesnesis

K. Kecsmár
tiesnesis

I. Gâlea
tiesnesis

I. Dimitrakopoulos
tiesnesis

D. Kukovec
tiesnesis

S. Kingston
tiesnese

T. Tóth
tiesnesis

B. Ricziová
tiesnese

E. Tichy-Fisslberger
tiesnese

W. Valasidis
tiesnesis

S. Verschuur
tiesnesis

S. Lukas Kalèda
tiesnesis

L. Spangsbørg Grønfeldt
tiesnese

V. Di Bucci
Vispārējās tiesas
sekretārs

Protokolārā kārtība kopš 2023. gada 27. septembra

| C Judikatūra 2023. gadā

Fokuss Personas datu aizsardzības un konkurences tiesību mijiedarbība

Spriedums *Meta Platforms u.c.*, 2023. gada 4. jūlijs ([C-252/21](#))

Vācijas Federālā konkurences iestāde aizliedza *Meta* koncerna sabiedrībām noteikt, ka sociālā tīkla *Facebook* lietotāji Vācijā šo tīklu var lietot ar nosacījumu, ka bez viņu piekrišanas tiek apstrādāti viņu “off Facebook” dati. Tā uzskatīja, ka attiecīgā datu apstrāde neatbilst Vispārīgajai datu aizsardzības regulai (VDAR) un tādējādi ir *Meta* koncerna dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Tiesa, kurā Vācijas tiesa vērsās saistībā ar tiesvedību, kurā *Meta* koncerns bija apstrīdējis šo aizliegumu, nosprieda, ka dalībvalsts konkurences iestāde, veicot pārbaudi par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ir tiesīga konstatēt VDAR pārkāpumu. Tomēr tai ir lojāli jāsadarbjas ar konkrētajām atbilstoši šai regulai izveidotajām valsts uzraudzības iestādēm. Ja par pārbaudīto rīcību šīs iestādes vai Tiesa jau ir pieņēmušas nolēmumu, tad konkurences iestādei ir saistoši to vērtējumi attiecībā uz VDAR.

Tiesa arī lēma par to, vai tā dēvēto “sensitīvo” datu apstrāde, kas principā ir aizliegta ar VDAR, izņēmuma kārtā var tikt atļauta gadījumos, kad datu subjekts šos datus apzināti ir publiskojis. Tā nosprieda, ka tas vien, ka lietotājs aplūko tīmekļvietnes vai lietotnes, kas var atklāt sensitīvus datus, piemēram, rases vai etnisko piederību, politiskos uzskatus, reliģisko pārliecību vai seksuālo orientāciju, nenozīmē, ka viņš apzināti publisko savus datus VDAR izpratnē. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad lietotājs ievada datus vai izmanto integrētās atlases pogas, ja vien viņš iepriekš nav skaidri paudis savu izvēli šos datus padarīt publiski pieejamus neierobežotam personu lokam.

VDAR

Vispārīgā datu aizsardzības regula (VDAR) standartizē un nodrošina vienotu ietvaru Savienības tiesībām personas datu aizsardzības jomā.

VDAR uzliek pienākumus visām struktūrām – gan publiskām, gan privātām –, ja tās Savienības teritorijā vāc personas datus. Struktūrām, kas neievēro VDAR noteiktos pienākumus, piemēro dažāda veida sodus.

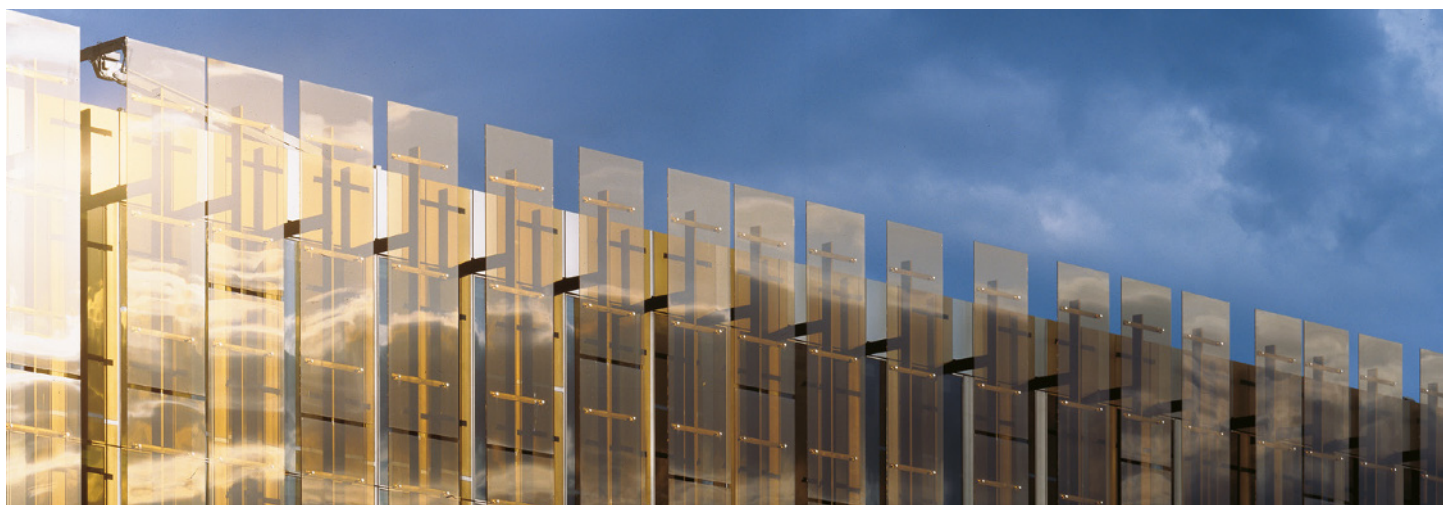
Digitālajā laikmetā Savienība, izmantojot VDAR, ir noteikusi personām daudz tiesību, piemēram, tiesības uz informāciju, tiesības tikt aizmirstam, piekļūt savāktajiem personas datiem vai tos dzēst, palīdzot stiprināt viņu privātās dzīves aizsardzību. Šie noteikumi tiek uzskatīti par visstingrākajiem pasaulē datu aizsardzības jomā.

Apstākļi, ka tīkla operators ieņem dominējošu stāvokli, neliedz lietotājam dot spēkā esošu un brīvu piekrišanu savu datu apstrādei. Taču, ņemot vērā, ka šis dominējošais stāvoklis var ietekmēt lietotāju izvēles brīvību, šis ir būtisks faktors, lai noteiktu, vai šī dotā piekrišana patiešām ir spēkā. Tiesa papildus norāda, ka operatoram ir jāpierāda šīs piekrišanas esamība.

“Off Facebook” dati

Meta Platforms Ireland pārvalda tiešsaistes sociālo tīklu *Facebook* Savienībā. Reģistrējoties *Facebook*, tā lietotāji piekrīt šīs sabiedrības izstrādātajiem vispārējiem noteikumiem, kuros ietverta datu izmantošanas un sīkdatņu politika. Saskaņā ar šo politiku *Meta Platforms Ireland* vāc datus par lietotāju darbībām sociālajā tīklā un ārpus tā un tos sasaista ar attiecīgo lietotāju *Facebook* kontiem. Šie dati, saukti arī par “off Facebook” datiem, tostarp ir dati par trešo personu tīmekļvietņu un lietotņu aplūkošanu, kā arī par citu *Meta* koncernam piederošu tiešsaistes pakalpojumu (tostarp *Instagram* un *WhatsApp*) izmantošanu. Šo datu vākšana ļauj personalizēt *Facebook* lietotājiem paredzētās reklāmas.

Fokuss FIFA un UEFA reglamentējošās pilnvaras un Savienības tiesības

Spriedums *European Superleague Company*, 2023. gada 21. decembris ([C-333/21](#))

FIFA un UEFA ir starptautiskas futbola asociācijas, kas pārrauga profesionālo futbolu Eiropā. Tās ir pieņēmušas noteikumus, kas tām piešķir pilnvaras atļaut Eiropas starpklubu futbola sacensības un izmantot dažādas attiecīgās plašsaziņas līdzekļu tiesības. UEFA arī organizē sacensības starp Eiropas klubiem, piemēram, Čempionu līgu (*Ligue des champions*).

Dvīpadsmit Eiropas futbola klubi vēlējās īstenot jaunu futbola sacensību projektu: Superlīgu (*Superleague*). Šis projekts varētu ietekmēt UEFA starpklubu sacensību norisi un attiecīgo plašsaziņas līdzekļu tiesību izmantošanu. FIFA un UEFA iebilda pret šo projektu un draudēja piemērot sodus klubiem un spēlētājiem, kuri izlemtu tajā piedalīties.

Par projektu atbildīgais uzņēmums *European Superleague Company* apstrīdēja FIFA un UEFA noteikumus Madrides tiesā, kas uzdeva Tiesai jautājumu par to saderību ar Savienības tiesībām, kurās ir aizliegti šķēršļi brīvai konkurencei un pakalpojumu sniegšanas brīvībai.

Atbilstoši "*Bosman*" judikatūrai Tiesa uzsvēra, ka sporta sacensību organizēšana un attiecīgo plašsaziņas līdzekļu tiesību izmantošana ir saimnieciska darbība, uz kuru attiecas Savienības tiesības.

Tā nosprieda, ka regulatīvās, uzraudzības un sodu noteikšanas pilnvaras, kas FIFA un UEFA ir attiecībā uz tādu potenciāli konkurējošu futbola sacensību organizēšanu kā Superlīgas projekts, ir jāīsteno pārredzamā, objektīvā, nediskriminējošā un samērīgā veidā, lai netiktu pārkāptas Savienības konkurences tiesības un pakalpojumu sniegšanas brīvība.

Turklāt Tiesa uzskatīja, ka *FIFA* un *UEFA* noteikumi par plašsaziņas līdzekļu tiesību izmantošanu var nonākt pretrunā Savienības konkurences tiesībām, ja tie nav izdevīgi dažādām futbolā iesaistītām personām, piemēram, nodrošinot gūto ienākumu solidāru pārdali. Tiesa norādīja, ka šie noteikumi var kaitēt Eiropas futbola klubiem, uzņēmumiem, kas darbojas plašsaziņas līdzekļu tirgos, kā arī patērētājiem un televīzijas skatītājiem, liedzot tiem gūt labumu no potenciāli inovatīvām vai interesantām jaunām sacensībām.

“Bosman” judikatūra

Savā vēsturiskajā 1995. gada 15. decembra spriedumā *Bosman* (C-415/93) Tiesa nosprieda, ka sports principā ir saimnieciska darbība, uz kuru attiecas Savienības tiesības. Tā arī uzskatīja, ka darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai ir pretrunā:

- sporta federāciju pieņemtie noteikumi par pilsonību, atbilstoši kuriem sporta klubus var pārstāvēt tikai ierobežots skaits profesionālu spēlētāju ar citas dalībvalsts pilsonību, un
- šo federāciju pieņemtie pārcelšanas noteikumi, saskaņā ar kuriem profesionāls futbolists, kas ir kādas dalībvalsts pilsonis, pēc līguma termiņa beigām nevar kļūt par citas dalībvalsts kluba spēlētāju, ja šis jaunais klubs nesamaksā iepriekšējam atlīdzību.

Tiesa un sports

Kopš sprieduma *Bosman* Tiesai vairākkārt ir bijusi iespēja lemt par sporta nodarbošanās nosacījumiem, ņemot vērā Savienības ekonomiskās tiesības:

- noteikumi par pilsonību, kas minēti spriedumā *Bosman* attiecībā uz sportistiem – dalībvalstu pilsoņiem, nav piemērojami arī sportistiem no valsts, ar kuru Savienība ir noslēgusi asociācijas vai partnerības līgumu (spriedumi *Deutscher Handballbund*, 2003. gada 8. maijs (C-438/00), un *Simutenkov*, 2005. gada 12. aprīlis (C-265/03)),
- uz Starptautiskās Olimpiskās komitejas antidopinga noteikumiem attiecas Savienības konkurences tiesības, taču tie nav pretrunā Savienības konkurences tiesībām, jo ir nepieciešami sporta sacensību veiksmīgai norisei (spriedums *Meca-Medina* un *Majcen/Komisija*, 2006. gada 18. jūlijs (C-519/04 P)),
- futbola klubi var prasīt samērīgu apmācību atlīdzību par jaunajiem spēlētājiem, kurus tie ir apmācījuši, ja šie spēlētāji vēlas noslēgt savu pirmo profesionālo līgumu ar citas dalībvalsts klubu (spriedums *Olympique Lyonnais*, 2010. gada 16. marts (C-325/08)).

Fokuss Personas datu aizsardzība un pārkāpumu apkarošana uzņēmumu savstarpējās konkurences jomā

Spriedums *Meta Platforms Ireland*/Komisija, 2023. gada 24. maijs ([T-451/20](#))

2020. gadā, veicot izmeklēšanu par iespējamu *Facebook* grupas īstenotu pret konkurenci vērstu rīcību, izmantojot personas datus un pārvaldot savu sociālā tīkla platformu, Komisija prasīja, lai *Meta Platforms Ireland* tai iesniegtu visus dokumentus, ko sagatavojuši vai saņēmuši trīs tās datu pārziņi un kuros ir viens vai vairāki konkrēti vārdi.

Starp šiem vārdiem bija arī tādi izteicieni kā "*big question*" (liels jautājums), "*for free*" (par brīvu), "*not good for us*" (mums nav izdevīgi) un "*shut* down*" (slēgt).

Ja *Meta* nesniegtu šo informāciju, tai varēja tikt piemērots soda maksājums 8 miljonu euro apmērā par katru dienu.

Meta apstrīdēja šī Eiropas Komisijas informācijas pieprasījuma likumību Eiropas Savienības Vispārējā tiesā. *Meta* uzskatīja, ka šādi meklētārvārdi ir acīmredzami pārāk neskaidri un vispārīgi un tie veido liela mēroga "informācijas zvejošanu".

Komisijas izmeklēšanas pilnvaras

Eiropas Savienības konkurences noteikumos ir aizliegti nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kas varētu nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū (Līguma par ES darbību (LESD) 101. pants). Šajos noteikumos uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis tirgū, ir arī aizliegta šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, piemēram, nosakot netaisnīgas cenas, ierobežojot ražošanu vai atsakoties ieviest jauninājumus pretēji patērētāju interesēm (LESD 102. pants).

Savienības Regulai Nr. 1/2003 ir būtiska nozīme konkurences noteikumu īstenošanā. Tajā Eiropas Komisijai ir piešķirtas plašas izmeklēšanas pilnvaras. Komisija tostarp var veikt pārbaudes un nopratināt jebkuru personu, kuras rīcībā varētu būt noderīga informācija.

Vienlaikus *Meta* iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu, lai apturētu Komisijas informācijas pieprasījumu līdz Vispārējās tiesas spriedumam lietā pēc būtības.

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs 2020. gada 29. oktobrī pieņēma nolēmumu attiecībā uz pieteikumu par pagaidu noregulējumu. Viņš uzdeva apturēt Eiropas Komisijas lēmuma izpildi, līdz tiks radīta īpaša procedūra tādu prasīto dokumentu iesniegšanai, kuriem nav saistības ar *Meta* komercdarbību un kuros turklāt ir ietverti sensitīvi personas dati ("aizsargātie dokumenti"). Izpildot šo rīkojumu, Komisija izveidoja virtuālās datu telpas procedūru šiem aizsargātajiem dokumentiem. Saskaņā ar šo procedūru dokumentus varēja pievienot izmeklēšanas lietai tikai pēc tam, kad tos šajā virtuālajā telpā bija izskatījis ierobežots izmeklēšanas grupas locekļu un *Meta* advokātu skaits.

Vispārējā tiesa 2023. gada 24. maijā izsprieda lietu pēc būtības. Tā pilnībā noraidīja *Meta* prasību.

Vispārējā tiesa spriedumā atgādināja par Eiropas Komisijas plašajām izmeklēšanas pilnvarām, lai uzraudzītu, vai uzņēmumi ievēro konkurences noteikumus. Šajā kontekstā var izrādīties noderīga konkrētu meklētājvārdu izmantošana.

META

Meta ir starptautisks tehnoloģiju uzņēmums, kas ir reģistrēts Amerikas Savienotajās Valstīs. Viens no uzņēmuma vadošajiem produktiem, papildus *Instagram* un *WhatsApp*, ir tā sociālais tīkls *Facebook*, kas reģistrētiem lietotājiem ļauj izveidot profilus, augšuplādēt fotoattēlus un videoklipus, sūtīt ziņojumus un sazināties ar citām personām. *Meta* piedāvā arī tiešsaistes reklāmas pakalpojumu ar nosaukumu *Facebook Marketplace*, kas lietotājiem ļauj pirkt un pārdot preces.

Pagaidu noregulējums

Pieteikuma par pagaidu noregulējumu mērķis ir panākt, lai nekavējoties tiktu apturēta iestādes akta izpilde, kamēr tiek izskatīta prasība un pasludināts galīgais spriedums. Lai Vispārējās tiesas priekšsēdētājs varētu noteikt šo pagaidu pasākumu, prasība sākotnēji šķietami nevar būt bez nopietna pamata. Prasītājam arī ir jāpierāda, ka, neatliekot izpildes apturēšanu, viņam tiktu nodarīts būtisks un neatgriezenisks kaitējums. Visbeidzot, lēmumā pieteikuma iesniedzēja intereses ir jālīdzsvaro ar citu pušu interesēm un sabiedrības interesēm.

Atbildot uz *Meta* argumentu par to, ka izmeklēšana, izmantojot meklētājevārdus, ir iejaukšanās attiecīgo darbinieku privātajā dzīvē, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tas ir piemērots pasākums, lai sasniegtu vispārējās nozīmes mērķus, proti, Savienības līgumos paredzētās konkurences sistēmas saglabāšanu.

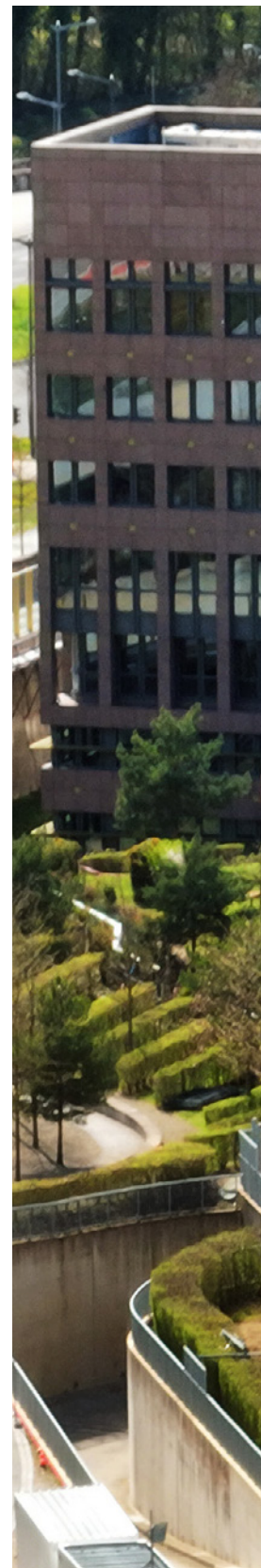
Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzsvēra veiktos papildu pasākumus. Proti, aizsargātie dokumenti bija jānosūta Komisijai atsevišķā elektroniskā datu nesējā un jāievieto virtuālā datu telpā. Tā bija pieejama tikai ierobežotam izmeklēšanas grupas locekļu skaitam. Lietā iekļaujamo dokumentu atlase bija jāveic, klātesot *Meta* advokātiem. Ilgstoši neatrisinātu domstarpību gadījumā attiecībā uz dokumenta kvalifikāciju notika strīda izšķiršana.

Lieta T-452/20

Tajā pašā datumā Komisija attiecībā uz *Meta Platforms Ireland* pieņēma informācijas pieprasījumu Komisijas vienlaikus veiktajā izmeklēšanā par atsevišķām darbībām saistībā ar platformu *Facebook Marketplace*. *Meta Platforms Ireland* celto prasību atcelt šo lēmumu Vispārējā tiesa noraidīja ar tā paša datuma spriedumu lietā [T-452/20](#).

Meta Vispārējās tiesas spriedumus T-451/20 un T-452/20 ir pārsūdzējusi Tiesā (izskatāmās lietas C-497/23 P un C-496/23 P).

Fokuss Eiropas uzņēmumu aizsardzība pret ASV eksteritoriālajām sankcijām

Trešo valstu pieņemto tiesību aktu eksteritoriālā iedarbība

Tiesību aktu eksteritorialitāte ir tad, kad to iedarbība sniedzas ārpus tās valsts robežām, kas tos pieņēmusi. Eiropas Savienības bloķēšanas statūts ([Padomes Regula \(EK\) Nr. 2271/96](#)) aizsargā Savienības saimnieciskās darbības subjektus pret trešo valstu tiesību aktu eksteritoriālu piemērošanu. Eiropas Savienība šo statūtu pieņēma 1996. gadā, lai aizsargātu Eiropas uzņēmumus, pret kuru komercdarbību ar Kubu, Irānu vai Lībiju bija vērstas Amerikas Savienoto Valstu sankcijas.

2018. gadā, reaģējot uz Amerikas Savienoto Valstu izstāšanos no Irānas kodolenerģētikas nolīguma, Savienība atjaunināja savu bloķēšanas statūtu, tajā iekļaujot no jauna atkārtoti noteiktās Amerikas Savienoto Valstu eksteritoriālās sankcijas. Šis solis ir daļa no Savienības atbalsta Irānas kodolenerģētikas nolīguma nepārtrauktai un pilnīgai īstenošanai, tostarp atbalstot tirdzniecības un ekonomiskās attiecības starp Savienību un Irānu.

Spridums *IFIC Holding*/Komisija, 2023. gada 12. jūlijs ([T-8/21](#))

Amerikas Savienotās Valstis 2018. gadā izstājās no Irānas kodolenerģētikas nolīguma, kura mērķis ir kontrolēt Irānas kodolprogrammu apmaiņā pret ekonomisko sankciju atcelšanu pret Irānu. Pēc šīs izstāšanās Amerikas Savienotās Valstis no jauna noteica sankcijas Irānai un sarakstu ar personām, kuru līdzekļi ir bloķēti. Tāpat arī no jauna tika aizliegts tirgoties ar jebkuru personu vai vienību, kas iekļauta Amerikas Savienoto Valstu iestāžu sagatavotajā sarakstā. Šis aizliegums attiecas arī uz uzņēmumiem, kas reģistrēti ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm, tostarp Eiropas uzņēmumiem.

Reaģējot uz šo sankciju atjaunošanu, Eiropas Savienība, lai aizsargātu savu uzņēmumu intereses, atjaunināja savu tā saukto "bloķēšanas statūtu". Lai aizsargātu Eiropas uzņēmumus no Amerikas Savienoto Valstu sankciju eksteritoriālās piemērošanas sekām, tiem bija aizliegts pakļauties šīm sankcijām bez Eiropas Komisijas atļaujas. Jānorāda, ka šādu atļauju var piešķirt, ja nepakļaušanās ārvalstu sankcijām nodarītu nopietnu kaitējumu attiecīgā uzņēmuma vai Savienības interesēm.

IFIC Holding AG ir Vācijas sabiedrība, kas netieši pieder Irānas valstij un kas sarakstā ir iekļauta 2018. gadā. Vācijā vienīgā vērtspapīru depozitārija banka *Clearstream Banking AG* pēc šīs iekļaušanas pārtrauca *IFIC* izmaksāt dividendes, ko tā saņem no dažādiem Vācijas uzņēmumiem, kuros tai pieder akcijas, un bloķēja tās atsevišķā kontā.

Clearstream turklāt lūdza Komisijai atļauju pakļauties Amerikas Savienoto Valstu sankcijām attiecībā uz *IFIC* vērtspapīriem vai līdzekļiem. Sākotnēji Komisija 2020. gada aprīlī piešķīra šo atļauju uz 12 mēnešiem un pēc tam

2021. un 2022. gadā to pagarināja. *IFIC* apstrīdēja šos lēmumus, ceļot Vispārējā tiesā atcelšanas prasību.

Vispārējā tiesa *IFIC* prasību noraidīja, tādējādi ļaujot *Clearstream Banking AG* pakļauties Amerikas Savienoto Valstu noteiktajām sankcijām pret Irānu. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, lai gan Komisijai bija pienākums ņemt vērā uzņēmuma, kas iesniedz pieteikumu atļaujas saņemšanai (*Clearstream*), intereses, tai nebija jāņem vērā sarakstā iekļautā uzņēmuma (*IFIC*) intereses vai jāizpēta citas iespējas, kas tam būtu mazāk ierobežojošas. Tā arī uzskatīja, ka mērķi, ko Eiropas Savienība īsteno trešās valsts eksteritoriālo sankciju kontekstā, attaisno *IFIC* tiesību tikt uzklusītam ierobežošanu lēmumu pieņemšanas procesā pirms Komisijas atļaujas izsniegšanas.

Atcelšanas prasība

Atcelšanas prasības mērķis ir atcelt Savienības iestāžu tiesību aktus, kas ir pretrunā Savienības tiesībām. Noteiktos apstākļos dalībvalstis, Eiropas iestādes un privātpersonas var vērsties ar atcelšanas prasību Tiesā vai Vispārējā tiesā. Ja prasība ir pamatota, tiesību akts tiek atcelts. Attiecīgajai iestādei ir jānovērtē iespējama juridiskais vakuums, kas radīs saistībā ar tiesību akta atcelšanu.

Lieta *Bank Melli Iran* (C-124/20)

Šajā citā lietā Irānas valsts banka *BMI* Vācijas tiesās atsauca uz bloķēšanas statūtu, lai apstrīdētu Amerikas Savienoto Valstu sankciju piemērošanu Vācijā. Tiesa, kurā pirmo reizi bija celta prasība saistībā ar Eiropas Savienības bloķēšanas statūtu, nosprieda, ka valsts tiesās civilprocesā var atsaukties uz Savienības tiesību aktos paredzēto aizliegumu pakļauties sankcijām, ko Amerikas Savienotās Valstis ir noteikušas pret Irānu.

Atskats uz gada nozīmīgākajiem spriedumiem

Patērētāji

Eiropas patērētāju politikas mērķis ir aizsargāt patērētāju veselību, drošību, kā arī ekonomiskās un juridiskās intereses neatkarīgi no tā, kurā vietā Savienībā viņi dzīvo, ceļo vai iepērkas.

Tiesa – kā tiek garantētas Savienības patērētāju tiesības

[+ Noskatīties YouTube video](#)

Privātpersona iesūdzēja *Mercedes-Benz Group* tiesā, apgalvojot, ka šī grupa tai ir nodarījusi zaudējumus, aprīkojot tās transportlīdzekli ar programmatūru (tā saukto pārveidošanas ierīci), kas samazina izplūdes gāzu recirkulācijas līmeni aukstā laikā. Persona uzskatīja, ka šī programmatūra rada kaitīgas sekas videi un ir pretrunā Savienības tiesību aktiem. Vācijas tiesībās vienkāršas neuzmanības gadījumā var būt tiesības uz atlīdzinājumu, ja ir pārkāpts likums, kura mērķis ir citas personas aizsardzība. Līdz ar to Vācijas tiesa jautāja Tiesai, vai Savienības tiesībās ir aizsargātas šāda transportlīdzekļa individuāla pircēja konkrētās intereses. Tiesa nosprieda, ka Savienības tiesībās ir izveidota tieša saikne starp mehāniskā transportlīdzekļa ražotāju un individuālo pircēju. Tādējādi **ar prettiesisku pārveidošanas ierīci aprīkota mehāniskā transportlīdzekļa pircējam ir tiesības uz atlīdzinājumu** no transportlīdzekļa ražotāja, ja šī ierīce ir nodarījusi zaudējumus šim pircējam.

[+ Spriedums *Mercedes-Benz Group*, 2023. gada 21. marts \(C-100/21\)](#)

Spānijas tiesa vērsās Tiesā ar jautājumu par to, vai vietējais tiesiskais regulējums par vieglo automobiļu nomas ar vadītāju pakalpojumiem (“VNAV pakalpojumi”) Barselonas aglomerācijā ir saderīgs ar Savienības tiesībām. Šis tiesiskais regulējums prasa uzņēmumiem, kuriem jau ir atļauja sniegt šos pakalpojumus valsts līmenī, saņemt papildu licenci, lai tie varētu darboties Barselonas aglomerācijā. Tas arī ierobežo VNAV pakalpojumu licenču skaitu līdz vienai trīsdesmitajai daļai no šajā aglomerācijā piešķirto taksometru pakalpojumu licenču skaita. Tiesa nosprieda, ka atļaujas saņemšana papildus tai, kas paredzēta valsts līmenī, var izrādīties nepieciešama pārvadājumu labai pārvaldībai, bet ka **VNAV pakalpojumu licenču skaita ierobežošana ir nepamatots brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums un līdz ar to pretrunā Savienības tiesībām.**

⊕ Spriedums *Prestige and Limousine*, 2023. gada 8. jūnijs ([C-50/21](#))

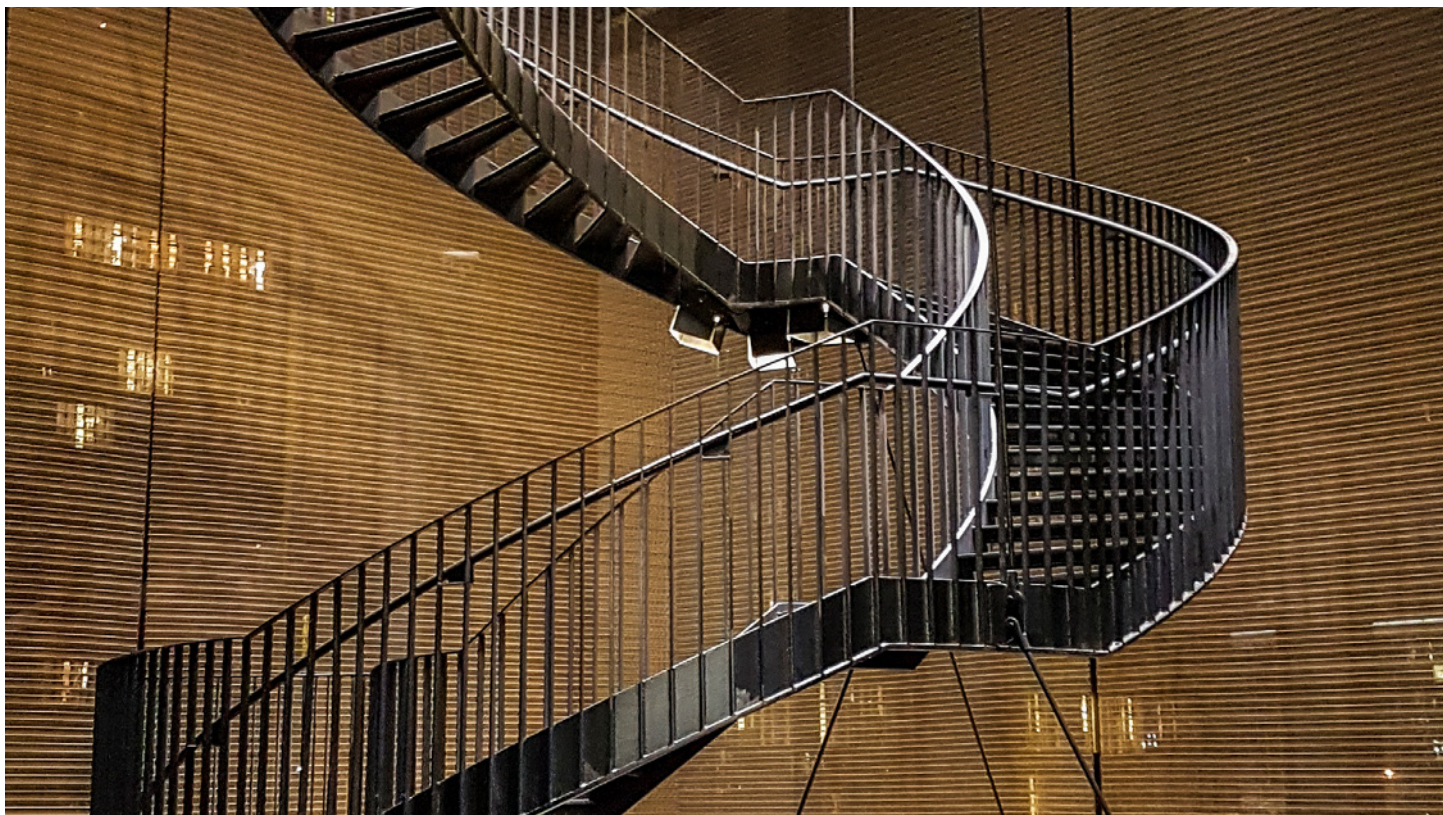
Velosipēdistu, kurš pārvietojās ar elektropiedziņas velosipēdu pa koplīetošanas ceļu netālu no Briges (Beļģija), notrieca automašīna, un pēc dažiem mēnešiem viņš nomira. Tiesvedībā par iespējamo tiesību uz atlīdzinājumu konstatēšanu radās strīds par to, vai elektropiedziņas velosipēds ir klasificējams kā “transportlīdzeklis”. Šī klasifikācija (kas ir atkarīga no Eiropas direktīvas interpretācijas) ir izšķiroša, lai noteiktu, vai cietušais bija “mehāniskā transportlīdzekļa vadītājs” vai arī varēja saņemt automātisku atlīdzināšanu kā “mazais ceļu satiksmes dalībnieks” saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem. Tiesa spriedumā atzina, ka **uz elektropiedziņas velosipēdu neattiecas pienākums apdrošināt mehāniskos transportlīdzekļus**, jo to darbina ne tikai mehāniskā enerģija. Proti, nešķiet, ka tādas ierīces, kuras darbina ne tikai mehāniskā enerģija, piemēram, elektropiedziņas velosipēds, kas var sasniegt ātrumu līdz 20 km/h, izmantojot sākotnējo muskuļu spēku, trešām personām varētu radīt tādus miesas bojājumus vai kaitējumu īpašumam, kas būtu salīdzināms ar tiem, kurus var izraisīt motocikli, automobiļi, kravas automobiļi vai citi transportlīdzekļi, ko darbina vienīgi mehāniskā enerģija, jo šie transportlīdzekļi var sasniegt ievērojami lielāku ātrumu.

⊕ Spriedums *KBC Verzekeringen*, 2023. gada 12. oktobris ([C-286/22](#))

Covid-19 pandēmijas rezultātā vairākas dalībvalstis, tostarp Slovēnija, noteica pasākumus saistībā ar ceļojumu aģentūru veiktiem atlīdzinājumiem par veselības apsvērumu dēļ atceltām brīvdienām. Šie valstu tiesiskie regulējumi ļauj izsniegt astoņpadsmit mēnešu laikā izmantojamus vaučerus, par kuriem var veikt samaksu naudā tikai pēc šī termiņa beigām. Šo iniciatīvu pamatojumam bija izvirzīti maksātspējas riski un grūtības, ar kurām saskārās ceļojumu organizatori. Tiesa nosprieda, ka **dalībvalstis nevar atsaukties uz nepārvaramu varu, lai atkāptos no Komplekso ceļojumu direktīvā paredzētā pilnīgas atmaksas pienākuma**. Tā uzskatīja, ka ceļojuma vērtības atmaksāšana ir jāveic naudas veidā: ceļojumu aģentūras nevar piedāvāt vaučerus, izņemot gadījumus, kad ceļotājs brīvprātīgi piekrīt šādai kārtībai. Tādējādi, pieņemot tiesību akta grozījumu, kas uz laiku liedz ceļotājiem tiesības bez maksas izbeigt kompleksā ceļojuma līgumu un saņemt pilnīgu atmaksu, Slovēnija nav izpildījusi savu pienākumu saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

⊕ Spriedumi *UFC que Choisir* un *CLCV* ([C-407/21](#)) un Komisija/Slovākija, 2023. gada 8. jūnijs (C-540/21)

Vide

Savienība apņemas saglabāt un uzlabot vides kvalitāti un aizsargāt cilvēku veselību. Tā balstās uz piesardzības un prevencijas principiem, kā arī uz principu “piesārņotājs maksā”.

Tiesa un vide

[Noskatīties YouTube video](#)

2018. gadā Tiesa noprieda, ka Rumānijai ir pienākums izbeigt atkritumu nelikumīgu izgāšanu un aizvērt 68 nelikumīgus atkritumu poligonus.

2022. gadā, uzskatot, ka Rumānija joprojām nav ievērojusi 2018. gada spriedumu, Komisija cēla jaunu prasību sakarā ar pienākumu neizpildi. Tiesa konstatēja, ka Rumānija joprojām ir saglabājusi 31 neatļautos poligonus.

Līdz ar to Rumānijai tika piespriests samaksāt 1,5 miljonus euro, kā arī 600 euro par katru kavējuma dienu par katru neatļauto poligonu. Nosakot šo naudas sodu, **Tiesa ņēma vērā pārkāpuma smagumu, ilgumu un Rumānijas maksātspēju.** 2018. gada sprieduma neievērošana rada nopietnus piesārņojuma draudus un būtiski ietekmē cilvēku veselību, jo augsnē, gaisā un ūdenī izdalās kaitīgas vielas.

⊕ Spriedums Komisija/Rumānija, 2023. gada 14. decembris ([C-109/22](#))

Personas dati

Eiropas Savienībā ir stabils un saskaņots tiesiskais regulējums personas datu aizsardzībai. Šo datu apstrādei un saglabāšanai ir jāatbilst tiesiskajā regulējumā paredzētajiem likumības nosacījumiem, tostarp nepārsniedzot absolūti nepieciešamās robežas un nesamērīgi neietekmējot tiesības uz privāto dzīvi.

Tiesa digitālajā pasaulē

[+](#) [Noskatīties YouTube video](#)

Kāda persona, pamatojoties uz VDAR, lūdza Austrijas galveno pasta un loģistikas pakalpojumu sniedzēju *Österreichische Post* darīt viņai zināmu to saņēmēju identitāti, kuriem šis uzņēmums bija izpaudis viņas personas datus. Austrijas Augstākā tiesa jautāja Tiesai, vai VDAR ir noteiktas datu subjekta tiesības uzzināt konkrēto saņēmēju identitāti. Tiesa atbildēja, ka **pārzinim – tad, ja personas dati ir vai tiks paziņoti saņēmējiem – ir pienākums pēc datu subjekta lūguma darīt viņam zināmu šo saņēmēju identitāti**. Tikai tad, ja saņēmējus (vēl) nav iespējams identificēt, pārzinis var datu subjektam darīt zināmas vien attiecīgo saņēmēju kategorijas. Tāpat ir arī gadījumā, ja pārzinis pierāda, ka lūgums ir acīmredzami nepamatots vai pārmērīgs.

[+](#) Spriedums *Österreichische Post*, 2023. gada 12. janvāris ([C-154/21](#))

2014. gadā bankas *Pankki S* darbinieks, kas bija arī tās klients, uzzināja, ka viņa personas datus bija vairākkārt aplūkojuši citi bankas darbinieki. Šauboties par šo aplūkošanas gadījumu likumīgumu, šis darbinieks, kuru tikmēr banka *Pankki S* bija atlaidusi no darba, tai lūdza darīt viņam zināmu viņa datus aplūkojušo personu identitāti, konkrētos aplūkošanas datumus un iemeslus. *Pankki S* atteicās atklāt darbinieku identitāti, pamatojoties uz to, ka šī informācija ir minēto darbinieku personas dati. Atbildot uz Somijas tiesas jautājumu, Tiesa nosprieda, ka **ikvienam ir tiesības zināt, kad un kāpēc ir aplūkoti viņa personas dati**, un ka apstākļi, ka pārzinis veic bankas darbību, neietekmē šo tiesību apjomu.

⊕ Spriedums *Pankki S*, 2023. gada 22. jūnijs ([C-579/21](#))

Atbildot uz Lietuvas Augstākās administratīvās tiesas jautājumu, Tiesa nosprieda, ka Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju ir pretrunā tas, ka ar elektroniskajām komunikācijām saistītos personas datus, kurus ir saglabājuši elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji un kuri pēc tam ir nodoti kompetento iestāžu rīcībā smagu noziegumu apkaršanas nolūkos, var izmantot, veicot izmeklēšanu saistībā ar korupciju civildienestā. Turklāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus, ko pakalpojumu sniedzēji saglabājuši un kas ir nodoti iestāžu rīcībā smagu noziegumu apkaršanas nolūkā, **pēc tam nevar nodot citām iestādēm, lai izmantotu ar korupciju saistītu dienesta pārkāpumu apkaršanai.**

⊕ Spriedums *Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra*, 2023. gada 7. septembris ([C-162/22](#))

Pacients vērsās pie sava zobārsta ar lūgumu viņam bez maksas izsniegt medicīniskās dokumentācijas kopiju, bet zobārsts prasīja, lai viņš uzņemtos ar šīs kopijas izsniegšanu saistītos izdevumus. Pacients, uzskatot, ka viņam ir tiesības uz bezmaksas kopiju, vērsās Vācijas tiesās. Atbildot uz uzdoto prejudiciālo jautājumu, Tiesa atgādināja, ka VDAR ir paredzētas pacienta tiesības saņemt savas medicīniskās dokumentācijas pirmo kopiju, principā nesedzot nekādas izmaksas, un ka pārzinis var pieprasīt samaksu tikai par nākamajām kopijām. Tādējādi zobārstam ir pienākums **sniegt bez maksas pacienta datu pirmo kopiju**, un pacientam nav jāpamato savs lūgums.

⊕ Spriedums FT (*Medicīnisko dokumentu kopijas*), 2023. gada 26. oktobris ([C-307/22](#))

Vienlīdzīga attieksme un darba tiesības

Eiropas Savienībā ir vairāk nekā 240 miljoni strādājošo. Tātad liels iedzīvotāju skaits tieši gūst labumu no Eiropas darba tiesību normām, kurās ir noteikti minimālie standarti darba un nodarbinātības apstākļu jomā un kas tādējādi papildina dalībvalstu īstenoto politiku.

Tiesa – kā tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme un aizsargātas minoritāšu tiesības

[\(+\)](#) [Noskatīties YouTube video](#)

Tiesa darbavietā – kā tiek aizsargātas strādājošo tiesības

[\(+\)](#) [Noskatīties YouTube video](#)

Atbildot uz Polijas tiesas jautājumu, Tiesa atgādināja, ka Direktīvā 2000/78 par vienlīdzīgu attieksmi nodarbinātības un profesijas jomā paredzētā **aizsardzība pret diskrimināciju ir piemērojama jebkādi reālai profesionālai darbībai**, kas tiek veikta stabilās tiesiskajās attiecībās. Tā attiecas arī uz darbību, ko veic pašnodarbināta persona, kura strādā uz uzņēmuma līguma pamata. Lēmums izbeigt un neatjaunot šādu līgumu rada pašnodarbinātajai personai situāciju, kas ir salīdzināma ar atlaista darba ņēmēja situāciju. Turklāt Tiesa uzsvēra, ka **līguma slēgšanas brīvība nevar attaisnot atteikumu noslēgt līgumu ar personu tās seksuālās orientācijas dēļ**.

[\(+\)](#) Spriedums *TP* (Audiovizuālo materiālu montētājs sabiedriskajai televīzijai), 2023. gada 12. janvāris ([C-356/21](#))

Kāds vācu pilots aviosabiedrībā strādāja nepilnu darba laiku, un viņa darba līgumā bija paredzēts pamatatalgojums, kas ir atkarīgs no lidojuma darba laika. Viņš arī varēja saņemt papildu atalgojumu, ja bija nostrādājis konkrētu lidojumu darba stundu skaitu mēnesī un pārsniedzis konkrētus viņa līgumā noteiktus sliekšņus. Taču šie sliekšņi bija vienādi gan tiem pilotiem, kuri strādāja pilnu darba laiku, gan tiem, kuri strādāja nepilnu darba laiku. Vācijas tiesa uzdeva Tiesai jautājumu, vai valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru nepilna darba laika darba ņēmējam, lai saņemtu papildu atalgojumu, ir jāstrādā tikpat daudz stundu kā pilna laika darba ņēmējam, ir diskriminācija, kas ir aizliegta saskaņā ar Savienības tiesībām. Tiesa atbildēja apstiprinoši, uzsverot, ka **paaugstināta atalgojuma saņemšana par noteiktu darba stundu skaita pārsniegšanu nevar radīt nelabvēlīgāku situāciju nepilna darba laika darba ņēmējam.**

⊕ Spriedums *Lufthansa CityLine*, 2023. gada 19. oktobris ([C-660/20](#))

Ungārijas valsts dzelzceļa sabiedrībā *MÁV-START* nodarbināts vilciena vadītājs apstrīdēja sava darba devēja lēmumu nepiešķirt viņam vismaz vienpadsmit secīgas stundas ilgu ikdienas atpūtas laiku. Saskaņā ar Direktīvu par darba laika organizēšanu šāds atpūtas laiks darba ņēmējam ir jāpiešķir katrā 24 stundu laikposmā, ja šis laikposms ir pirms vai pēc iknedēļas atpūtas laikposma vai atvaļinājuma laikposma. Tiesa norādīja, ka ikdienas un iknedēļas atpūtas laikposmi ir divas autonomas tiesības, kurām ir atšķirīgi mērķi. **Ikdienas atpūtas laiks nav daļa no iknedēļas atpūtas laika, bet gan to papildina, pat ja tas ir tieši pirms tā.** Līdz ar to darba ņēmējiem ir jābūt garantētai visu šo tiesību efektīvai īstenošanai.

⊕ Spriedums *MÁV-START*, 2023. gada 2. marts ([C-477/21](#))

Eiropas Savienības pilsonība

Ikviena persona, kurai ir Savienības dalībvalsts pilsonība, automātiski ir Eiropas Savienības pilsonis. Savienības pilsonība papildina, nevis aizstāj valsts pilsonību. Eiropas Savienības pilsoņiem ir īpašas tiesības, ko garantē Eiropas līgumi.

Dānijas pilsones un Amerikas Savienoto Valstu pilsoņa meita, kurai kopš piedzimšanas Amerikas Savienotajās Valstīs bija dubultā Dānijas un Amerikas Savienoto Valstu pilsonība, pēc 22 gadu vecuma sasniegšanas iesniedza Dānijai lūgumu saglabāt savu Dānijas pilsonību, kas viņai tika atteikts saskaņā ar piemērojamo Dānijas tiesisko regulējumu. Atbildot uz Dānijas tiesas uzdoto jautājumu par šī regulējuma saderību ar Savienības tiesībām, Tiesa nosprieda, ka Dānija principā var paredzēt, ka tās ārvalstīs dzimušie pilsoņi, kuri nekad nav dzīvojuši tās teritorijā, zaudē Dānijas pilsonību, sasniedzot 22 gadu vecumu. Tomēr, piemērojot šo pasākumu, ir jāievēro samērīguma princips, ja tas izraisa arī Eiropas pilsonības zaudēšanu. Tas tā ir, ja attiecīgai personai nav kādas citas dalībvalsts pilsonības. Tādējādi **Savienības tiesības nepieļauj Dānijas pilsonības – un tātad Eiropas pilsonības – galīgu zaudēšanu, ja attiecīgā persona par to nav bijusi informēta**, ne arī tai ir bijusi iespēja lūgt šīs pilsonības zaudēšanas seku individuālu izvērtējumu.

⊕ Spriedums *Udlændinge- og Integrationsministeriet*, 2023. gada 5. septembris ([C-689/21](#))

Migrācija

Eiropas Savienība ir pieņēmusi normu kopumu efektīvas, humānas un drošas Eiropas migrācijas politikas izveidošanai. Kopējā Eiropas patvēruma sistēma nosaka minimālos standartus visu patvēruma meklētāju un viņu pieteikumu apstrādei Savienībā kopumā.

Divi Sīrijas valstspiederīgie X un Y apprecējās 2016. gadā Sīrijā, un viņiem piedzima divi bērni. 2019. gadā Y pameta Sīriju, lai dotos uz Beļģiju, bet X un abi viņu bērni palika Sīrijā. 2022. gadā Beļģijas administrācija atzina Y bēgļa statusu Beļģijā. X un bērnu advokāts ar elektroniskā pasta vēstuli iesniedza pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanu, lai pievienotos Y Beļģijā, norādot, ka ārkārtas apstākļi Sīrijas ziemeļrietumos neļauj viņiem doties uz Beļģijas diplomātisko pārstāvniecību, lai iesniegtu šo pieteikumu. Ārvalstnieku birojs atbildēja, ka saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem ar elektroniskā pasta vēstuli nav iespējams iesniegt pieteikumu, un aicināja X un viņas bērnus sazināties ar Beļģijas vēstniecību. Atbildot uz Beļģijas tiesas jautājumu, Tiesa nosprieda, ka **Beļģijas tiesiskais regulējums, kas pieprasa personīgu klātbūtni diplomātiskajā pārstāvniecībā, lai varētu iesniegt pieteikumu ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, ir pretrunā Savienības tiesībām.** Tomēr tiesiskajā regulējumā var paredzēt iespēju pieprasīt personisku ierašanos vēlākā procedūras posmā.

⊕ Spriedums *Afrin*, 2023. gada 18. aprīlis ([C-1/23 PPU](#))

Ungārija ieviesa likumu, kas paredz, ka trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri atrodas tās teritorijā vai pie tās robežām, vispirms ir jādodas uz kādu no tās vēstniecībām ārvalstīs – Serbijā vai Ukrainā, lai iesniegtu paziņojumu un saņemtu atļauju ieceļot valstī, un tikai pēc tam var prasīt starptautisko aizsardzību. Tiesa nosprieda, ka **Ungārija ir radījusi nesaprātīgu slogu patvēruma meklētājiem, kas ir pretrunā Savienības pamatprincipiem, padarot patvēruma pieteikumu pārāk sarežģītu**. Šo pasākumu nevar pamatot ar lipīgu slimību apkarošanu Covid-19 pandēmijas kontekstā, jo tas nav samērīgs ar izvirzīto mērķi.

⊕ Spriedums Komisija/Ungārija, 2023. gada 22. jūnijs ([C-823/21](#))

Tiesiskums

Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, tāpat kā Līgumā par Eiropas Savienību, ir skaidra atsauce uz tiesiskumu – vienu no Savienības dalībvalstu kopīgajām vērtībām. Tiesu neatkarība un objektivitāte ir būtisks tiesiskuma elements.

Tiesiskuma aizsardzība ES

[+ Noskatīties YouTube video](#)

Komisija Tiesā apstrīdēja 2019. gada decembra Polijas tiesu sistēmas reformu. Tiesa apmierināja Komisijas prasību, atgādinot, ka **dalībvalstīm ir jā rūpējas, lai to tiesību akti par tieslietu organizāciju neradītu regresu tiesiskuma vērtības ziņā**. Tiesa nosprieda, ka ar Savienības tiesībām nav saderīgi tas, ka valstu tiesnešiem, kuriem ir jāpiemēro Savienības tiesības, var būt risks, ka tiesa, kas neatbilst prasībai par tiesu neatkarību un objektivitāti, var lemt par jautājumiem, kas saistīti ar to statusu un amata pienākumu izpildi. Turklāt valsts tiesām nevar liegt iespēju izvērtēt, vai tiesa vai tiesnesis atbilst no Savienības tiesībām izrietošajām prasībām par efektīvu tiesību aizsardzība tiesā, vajadzības gadījumā par to uzdodot Tiesai prejudiciālus jautājumus. Visbeidzot, valsts tiesību normas, kurās tiesnešiem ir noteikts pienākums atklāt savu iespējamo piederību apvienībai, bezpeļņas fondam vai politiskai partijai un paredzēta šīs informācijas ievietošana tiešsaistē, ir pretrunā personas datu aizsardzībai un privātās dzīves neaizskaramībai.

[+ Spriedums Komisija/Polija, 2023. gada 5. jūnijs \(C-204/21\)](#)

Intelektuālais īpašums

Savienības pieņemtais regulējums intelektuālā īpašuma (autortiesību) un rūpnieciskā īpašuma (preču zīmju tiesību, dizainparaugu aizsardzības, patentu tiesību) aizsardzībai uzlabo uzņēmumu konkurētspēju, veicinot radošumu un inovācijām labvēlīgu vidi.

Intelektuālais īpašums Vispārējā tiesā

[+ Noskatīties YouTube video](#)

Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs (*EUIPO*) noraidīja vārdiskas preču zīmes “EMMENTALER” starptautiskas reģistrācijas pieteikumu. *Emmentaler Switzerland* apstrīdēja šo lēmumu, kuru *EUIPO* vēlreiz apstiprināja preču zīmes aprakstošā rakstura dēļ. Vispārējā tiesa spriedumā noraidīja *Emmentaler Switzerland* celto prasību, uzskatot, ka Vācijas sabiedrība apzīmējumu EMMENTALER uzreiz saprot kā siera veidu aprakstošu, un tādējādi tā ir aprakstoša preču zīme. Proti, **lai apzīmējuma reģistrācija tiktu atteikta, pietiek ar to, ka apzīmējumam ir aprakstošs raksturs kādā Savienības daļā.** Tātad vārdam “EMMENTALER” nevar piešķirt Eiropas Savienības preču zīmes attiecībā uz sieriem aizsardzību.

[+ Spriedums *Emmentaler Switzerland/EUIPO* \(“EMMENTALER”\), 2023. gada 24. maijs \(T-2/21\)](#)

Itālijas karnevāla apģērbu ražotājs Vispārējā tiesā apstrīdēja *Batman* logotipa kā Eiropas Savienības preču zīmes reģistrāciju. Vispārējā tiesa nosprieda, ka tā iesniegtie pierādījumi nav pietiekami, lai pierādītu, ka šai preču zīmei, kas attēlo sikspārni ovālā rāmī, nav atšķirtspējas. Tieši **ši atšķirtspēja ļauj sabiedrībai asociēt ar preču zīmi aptvertās preces ar *Batman* izdevēju *DC Comics* un atšķirt tās no citu uzņēmumu precēm.**

[+ Spriedums *Aprile e Commerciale Italiana/EUIPO* – *DC Comics*, 2023. gada 7. jūnijs \(T-735/21\)](#)

Saistībā ar Rumānijas autortiesību pārvaldības organizāciju un gaisa pārvadātāja strīdu Tiesa nosprieda, ka muzikāla darba atskaņošana pasažieru transportlīdzeklī fona mūzikas veidā ir izziņošana sabiedrībai Savienības tiesību izpratnē. Turpretī tikai skaļruņu sistēmas un attiecīgā gadījumā programmatūras, kas ļauj atskaņot fona mūziku, uzstādīšana transportlīdzeklī vien nav uzskatāma par izziņošanu sabiedrībai. Līdz ar to **Savienības tiesības nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta tāda prezumpcija par mūzikas darbu izziņošanu sabiedrībai, kas balstīta uz skaļruņu sistēmu esamību transportlīdzekļos.**

⊕ Spriedumi *Blue Air Aviation* un *UPFR*, 2023. gada 20. aprīlis (apvienotās lietas [C-775/21](#) un C-826/21)

Saistībā ar strīdu Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojā (*EUIPO*) par motorollera "Vespa" trīsdimensiju preču zīmes reģistrāciju *Piaggio* cēla prasību Vispārējā tiesā. *Piaggio* esot *EUIPO* atsaukusies uz vairākiem svarīgiem pierādījumiem, piemēram, sabiedriskās domas aptaujām, pārdošanas apjoma datiem, to, ka "Vespa" ir izstādīta Ņujorkas Modernās mākslas muzejā, motorolleru "Vespa" izmantošanu tādās visā pasaulē zināmās filmās kā "Romans brīvdienas", kā arī "Vespa" klubu esamību daudzās dalībvalstīs. *Piaggio* uzskata, ka šie pierādījumi apliecina "Vespa" ikonisko raksturu un līdz ar to tā milzīgo atpazīstamību visā Savienībā. **Vispārējā tiesa piekrita *Piaggio*, apstiprinot, ka pierādījumi apliecina preču zīmes izmantošanas rezultātā iegūto atšķirtspēju visā Savienībā.**

⊕ Spriedums *Piaggio & C./EUIPO – Zhejiang Zhongneng Industry Group*, 2023. gada 29. novembris ([T-19/22](#))

Ierobežoši pasākumi un ārpolitika

Ierobežoši pasākumi jeb “sankcijas” ir būtisks Eiropas Savienības kopējās ārpolitikas un drošības politikas instruments, lai aizsargātu Savienības vērtības, pamatintereses un drošību. Sankciju nolūks ir radīt izmaiņas politikā vai to vienību vai personu rīcībā, uz kurām tās attiecas.

Belaeronavigatsia, Baltkrievijas valsts uzņēmums, kas atbild par gaisa telpas regulēšanu, tika iekļauts Eiropas Savienības Padomes sankciju sarakstos, jo tas bija atbildīgs par to, ka reiss FR4978 2021. gada 23. maijā tika novirzīts uz Minskas lidostu, kā rezultātā tika aizturēti divi lidmašīnā esošie režīma pretinieki (*Raman Pratasevitch* un *Sofia Sapega*). **Pirmo reizi interpretējot jēdzienu “par apspiešanu atbildīga persona”, Vispārējā tiesa noraidīja *Belaeronavigatsia* prasību**, uzskatot, ka valsts uzņēmums nevarēja nezināt, ka šī reisa novirzīšana veicina pilsoniskās sabiedrības un demokrātiskās opozīcijas apspiešanu Baltkrievijā.

⊕ Spriedums *Belaeronavigatsia*/Padome, 2023. gada 17. februāris ([T-536/21](#))

Reaģējot uz Krimas un Sevastopoles pilsētas nelikumīgo aneksiju, ko Krievija veica 2014. gada martā, Eiropas Savienības Padome 2014. gada 17. martā noteica virkni ierobežojošu pasākumu. Pēc tam, kad 2022. gada februārī Krievija sāka plaša mēroga karu pret Ukrainu, Padome to personu un vienību sarakstus, uz kurām attiecas ierobežojošie pasākumi, papildināja ar valdības locekļiem, bankām, uzņēmējiem un Federālās sapulces (*Valsts dome*) deputātiem. Konkrēti, Padome iekļāva sarakstos *Violetta Prigozhina – Yevgeniy Prigozhin* māti. *Yevgeniy Prigozhin* bija atbildīgs par *Wagner* grupas algotņu, kuri Ukrainā cīnījās Krievijas labā, izvietojumu. Vispārējā tiesa apmierināja prasību atcelt Padomes tiesību aktus, kas vērsti pret *V. Prigozhina*, **uzskatot, ka viņas iekļaušana sarakstos ir balstīta vienīgi uz viņas radniecības attiecībām ar dēlu**, un ar to nepietiek, lai pamatotu šādus pasākumus.

⊕ Spriedums *Prigozhina*/Padome, 2023. gada 8. marts ([T-212/22](#))

Nemot vērā stāvokļa pasliktināšanos cilvēktiesību, tiesiskuma un demokrātijas jomā Venecuēlā, Eiropas Savienības Padome 2017. gadā noteica ierobežojošus pasākumus saistībā ar situāciju šajā valstī. 2019. gadā Vispārējā tiesa noraidīja Venecuēlas celto prasību par šiem pasākumiem, jo šie strīdīgie pasākumi tieši neskāra šīs valsts tiesisko stāvokli. Tiesa, saņēmusi apelācijas sūdzību, 2021. gadā atcēla šo Vispārējās tiesas spriedumu un nodeva lietu atpakaļ Vispārējai tiesai jaunai izskatīšanai. Ar 2023. gada spriedumu Vispārējā tiesa **noraidīja visus argumentus, ko Venecuēla bija izvirzījusi, lai atceltu minētos ierobežojošos pasākumus.**

⊕ **Spriedums Venecuēla/Padome, 2023. gada 13. septembris**
[\(T-65/18 RENV\)](#)

Roman Arkadyevich Abramovich ir uzņēmējs, kam ir Krievijas, Izraēlas un Portugāles pilsonība. Viņš ir galvenais akcionārs *Evrax* mātesuzņēmumam, kas ir viena no galvenajām Krievijas grupām metalurģijas un raktuvju jomā, kā arī viens no Krievijas lielākajiem nodokļu maksātājiem. Pēc Krievijas uzbrukuma Ukrainai Padome iesaldēja ietekmīgu uzņēmēju, kuri darbojas ekonomikas nozarēs, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas valdībai, līdzekļus un aizliedza viņu ieceļošanu Eiropas Savienībā vai tās šķērsošanu. *R. Abramovich* Vispārējā tiesā apstrīdēja viņa vārda iekļaušanu un saglabāšanu ierobežojošo pasākumu sarakstos, kuru mērķis ir palielināt spiedienu uz Krieviju. **Vispārējā tiesa noraidīja *R. Abramovich* prasību, līdz ar to apstiprinot attiecībā uz viņu noteiktos ierobežojošos pasākumus.**

⊕ **Spriedums *Abramovich*/Padome, 2023. gada 20. decembris** [\(T-313/22\)](#)

Tirdzniecības politika

Tirdzniecības politikā Savienībai ir ekskluzīva kompetence. Savienība pieņem tiesību aktus tirdzniecības jautājumos un slēdz starptautiskus tirdzniecības līgumus. Tas, ka Savienība darbojas kopā un pauž vienotu nostāju pasaules arēnā, tai rada spēcīgas pozīcijas starptautiskajā tirdzniecībā.

2020. gadā Amerikas Savienotās Valstis paaugstināja muitas nodokli konkrētu Eiropas tērauda un alumīnija produktu importam. Reaģējot uz to, Komisija pieņēma regulu, piemērojot papildu muitas nodokli konkrētu Amerikas Savienoto valstu izcelsmes preču importam Savienībā. ASV šķiltavu ražotājs *Zippo Manufacturing Co.*, kuru skāra šis nodokļa paaugstinājums, apstrīdēja šo pasākumu Vispārējā tiesā, kura šo regulu atcēla. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka **Komisija nav ievērojusi *Zippo* tiesības tikt uzklautam un tādējādi – labas pārvaldības principu.** Komisijai pirms šāda paaugstinājuma piemērošanas bija jāuzklausā *Zippo*, jo jau pirms tam tā zināja, ka muitas nodokļa paaugstināšana galvenokārt skars *Zippo* šķiltavas.

⊕ Spriedums *Zippo Manufacturing u.c./Komisija*, 2023. gada 18. oktobris ([T-402/20](#))

Tax rulings

Tiešie nodokļi principā ir dalībvalstu kompetencē. Tomēr, tos nosakot, jāievēro tādi Eiropas Savienības pamatnoteikumi kā valsts atbalsta aizliegums. Tādēļ Savienība uzrauga to dalībvalstu iepriekšējo nodokļu nolēmumu (*tax rulings*) likumību, ar kuriem uzņēmumiem tiek piemērots īpašs nodokļu režīms.

Ar 2003. gada iepriekšēju nodokļu nolēmumu (*tax ruling*) Luksemburgas iestādes piekrita *Amazon* grupas priekšlikumam saistībā ar Luksemburgā reģistrēta meitasuzņēmuma nodokļu režīmu uzņēmumu ienākuma nodokļa jomā. Komisija uzskatīja, ka šis *tax ruling* ir ar iekšējo tirgu nesaderīgs valsts atbalsts. Pamatojoties uz Luksemburgas un *Amazon* ierosinātām tiesvedībām, Vispārējā tiesa atcēla Komisijas lēmumu, uzskatot, ka tā nav pierādījusi, ka *Amazon* meitasuzņēmums būtu saņēmis nepamatotu nodokļu sloga samazinājumu. **Tiesa noraidīja Komisijas apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas spriedumu, uzskatot, ka tā ir kļūdaini noteikusi “atsauces sistēmu”, lai izvērtētu šāda atbalsta esamību.**

⊕ Spriedums Komisija/*Amazon.com* u.c., 2023. gada 14. decembris
([C-457/21 P](#))

2018. gadā Komisija konstatēja, ka Luksemburgas nodokļu iestādes ir pieņēmušas *tax rulings* attiecībā uz *Engie* grupu, un tas, kā uzskata Komisija, tai esot ļāvis izvairīties no peļņas, ko guvuši tās Luksemburgā reģistrētie meitasuzņēmumi, aplikšanas ar nodokļiem. Komisija uzskatīja, ka šie *tax rulings* ir ar iekšējo tirgu nesaderīgs valsts atbalsts. Tā kā Vispārējā tiesa viņu celtās prasības noraidīja, *Engie* un Luksemburga iesniedza apelācijas sūdzību Tiesā, kura nosprieda, ka **Komisija ir pieļāvusi kļūdu, nosakot “atsauces sistēmu”, lai izvērtētu šo nodokļu pasākumu selektivitāti, un tādējādi tos kvalificējot kā aizliegtu valsts atbalstu.**

⊕ Spriedumi Luksemburga/Komisija un *Engie Global LNG Holding* u.c./
Komisija (apvienotās lietas [C-451/21 P](#) un [C-454/21 P](#))

Konkurence

Eiropas Savienība nodrošina brīvas konkurences aizsardzības noteikumu ievērošanu. Darbības, kuru mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, ir aizliegtas, un par tām var piemērot naudas sodus.

Komisija izmeklēja dažu personālajos datoros spēlējamu videospēļu ģeogrāfisko bloķēšanu platformā *Steam*. Tā konstatēja, ka šīs platformas operators *Valve* un pieci spēļu izdevēji (*Bandai, Capcom, Focus Home, Koch Media* un *ZeniMax*) ir pārkāpuši Savienības konkurences tiesības. Komisija pārmeta *Valve* un pieciem izdevējiem dalību vairākos pret konkurenci vērstos nolīgumos vai saskaņotās darbībās. To mērķis esot bijis ierobežot pārrobežu tirdzniecību, ieviešot teritoriālās kontroles funkcijas, it īpaši Baltijas valstīs, kā arī dažās Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs. *Valve* apstrīdēja Komisijas lēmumu Vispārējā tiesā. Vispārējā tiesa prasību noraidīja, uzskatot, **ka Komisija ir pareizi konstatējusi, ka starp *Valve* un katru no pieciem izdevējiem pastāvēja vienošanās ar mērķi ierobežot paralēlo importu**, izmantojot atslēgu, kuras ļauj izmantot attiecīgās videospēles *Steam* platformā, ģeogrāfisko bloķēšanu. Šis ģeogrāfiskās bloķēšanas mērķis bija novērst to, ka videospēles, kas dažās valstīs tiek izplatītas par zemām cenām, nopērk izplatītāji vai lietotāji, kas atrodas citās valstīs, kurās cenas ir daudz augstākas.

⊕ Spriedums *Valve Corporation/Komisija*, 2023. gada 27. septembris
([T-172/21](#))

Pieklūve dokumentiem

Sabiedriskās dzīves pārskatāmība ir būtisks Savienības princips. Jebkurš Savienības iedzīvotājs vai juridiska persona principā var piekļūt iestāžu dokumentiem. Tomēr atsevišķos gadījumos šo piekļuvi var liegt, ja tas ir pamatoti.

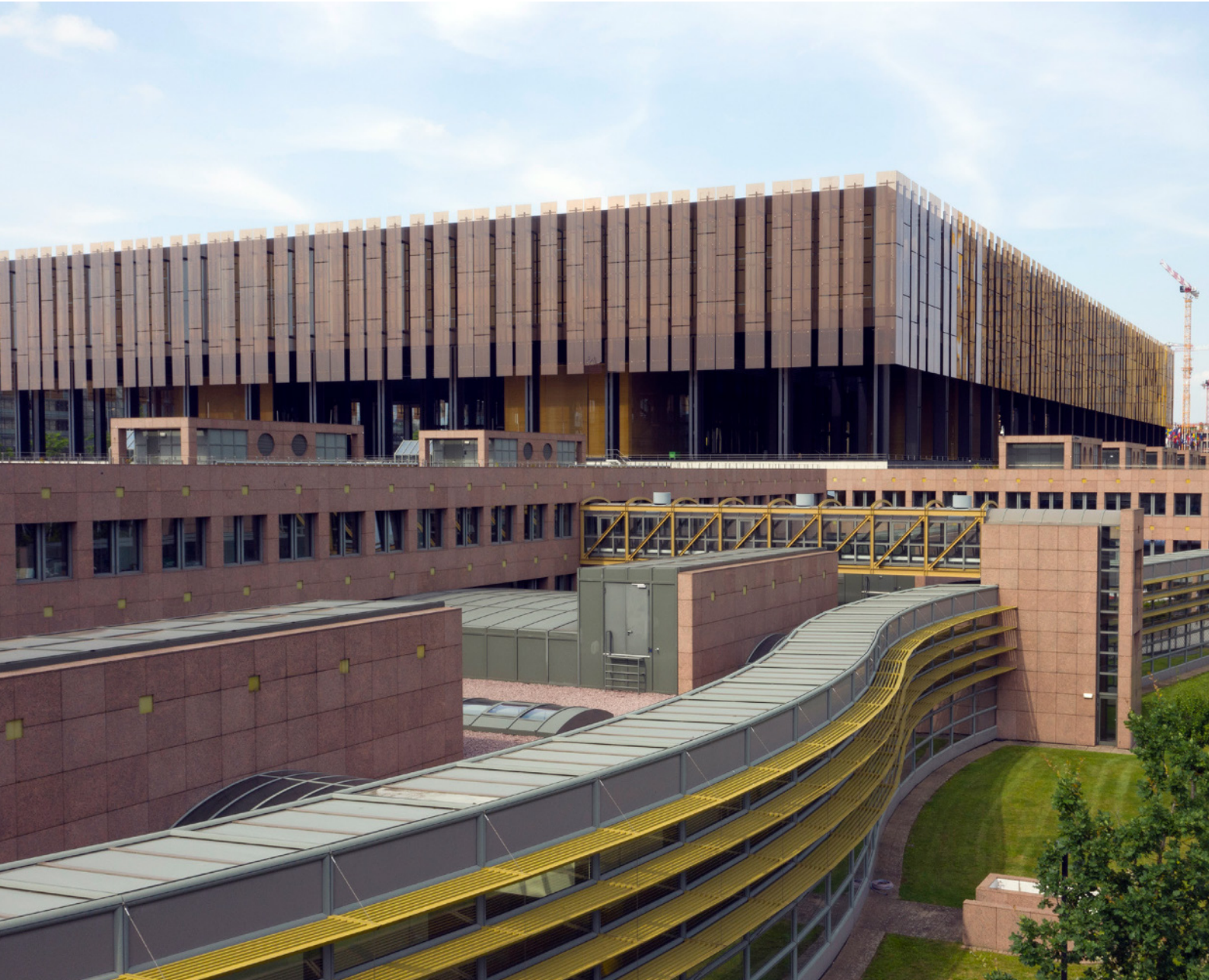
Emilio De Capitani lūdza piekļuvi atsevišķiem dokumentiem, ar kuriem bija notikusi apmaiņa Eiropas Savienības Padomes Uzņēmējdarbības tiesību darba grupā saistībā ar likumdošanas procedūru, kuras mērķis bija grozīt Direktīvu 2013/34 par gada finanšu pārskatiem. Padome atteica piekļuvi, pamatojoties uz to, ka to publiskošana varētu nopietni kaitēt lēmumu pieņemšanai, vienlaikus uzskatot, ka informācijas raksturs ir pārāk sensitīvs un pārāk tehnisks, lai to varētu publiskot. *E. De Capitani* šo lēmumu pārsūdzēja Vispārējā tiesā. Tā Eiropas Savienības likumdošanas procedūru kontekstā izvērtēja publiskošanas un pārskatāmības principu saskaņošanu ar izņēmumu no dokumentu publiskošanas, kura mērķis ir aizsargāt lēmumu pieņemšanas procesu. Vispārējā tiesa uzsvēra, ka sistēmā, kuras pamatā ir demokrātiskas leģitimitātes princips, likumdevējam ir jāatbild par savu rīcību sabiedrībā. **Tas, ka pilsoņi izmanto savas demokrātiskās tiesības, nozīmē iespēju detalizēti sekot iestādēs notiekošajai lēmumu pieņemšanai, piedaloties likumdošanas procedūrās.** Tāpēc Vispārējā tiesa atcēla Padomes lēmumu, ar kuru tika atteikta pieklūve darba dokumentiem par direktīvu.

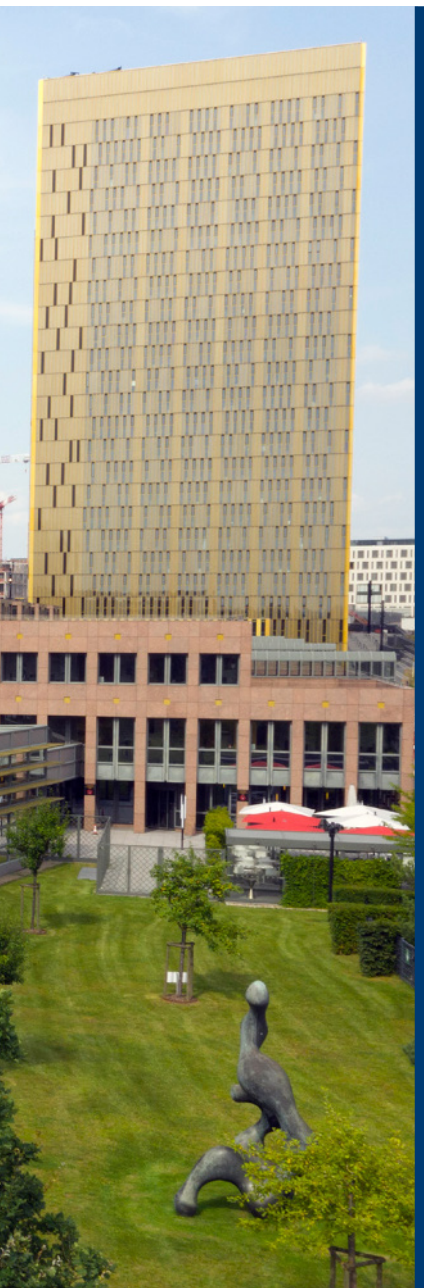

⊕ Spriedums *De Capitani*/Padome, 2023. gada 25. janvāris ([T-163/21](#))

Pētniecības un dokumentācijas direkcijas sagatavotajā rezumējumu apkopojumā tiesību speciālistiem tiek piedāvāta Tiesas un Vispārējās tiesas [Nozīmīgāko nolēmumu izlase](#) un [Judikatūras ikmēneša bijeteni](#).

3

Justīcijai kalpojoša
administrācija

Tomēr pagājušais gads nav bijis vērsts tikai uz pamatu ielikšanu nākotnei; tas ir arī apliecinājis mūsu apņemšanos atbalstīt vērtības, kas ir Tiesas dibināšanas pamatā. Un viena no šīm vērtībām, kas mūsu iestādē iesakņojusies jau kopš tās dibināšanas, ir daudzveidība – kultūru, valodu un juridisko tradīciju daudzveidība.

Daudzvalodības dārzs, kas izveidots, lai atzīmētu mūsu iestādes dinamisko lingvistisko mozaīku, tagad ir simbols Tiesas apņēmībai nodrošināt daudzveidību un vienlīdzību. Tomēr *conditio sine qua non* šīs daudzveidības sasniegšanai ir iestādes spēja piesaistīt talantus no visām dalībvalstīm.

Šajā nolūkā 2023. gadā apņēmīgi norisinājās diskusijas starpiestāžu līmenī, kas bija vērstas uz Luksemburgas kā darbavietas pievilcības palielināšanu. Šajā satvarā Savienības Iestāžu un struktūru ģenerālsekretāru un administrācijas vadītāju kolēģija, kas atrodas Luksemburgā, noteica virkni pragmatisku pasākumu, kuru mērķis ir popularizēt Luksemburgu kā darba vietu, atvieglot jaunpienācēju un praktikantu integrāciju un novērst šķēršļus, kas varētu atturēt kādas dalībvalsts pilsoņus no pievienošanās darbam Luksemburgas Lielhercogistē esošajās Savienības iestādēs.

Pastāvīgi cenšoties panākt godīgu ģeogrāfisko pārstāvību, Tiesa nolēma uzsākt izmēģinājuma projektus, lai palielinātu izpratni par ģeogrāfiskā līdzsvara nozīmi un veicinātu karjeru tieši dalībvalstīs. Lielisks piemērs tam bija vizīte Latvijā, kur Tiesas locekļu un augstākā līmeņa vadītāju delegācija rīkoja produktīvas diskusijas citstarp ar tiesu iestāžu, valdības, akadēmisko aprindu un mediju pārstāvjiem. Mērķis bija iepazīstināt ar Tiesas misiju, popularizēt karjeras iespējas un atbalstīt juridisko un lingvistisko apmācību, kas ir svarīga mūsu iestādes darbam.

Tāpēc 2023. gadu iezīmēja stingra Tiesas apņemšanās pildīt sabiedriskos pakalpojumus, vienlaikus piedāvājot jaunu skatījumu mūsu potenciālam. Esam uzsākuši ceļu, lai pārskatītu ne vien mūsu darbību, bet arī to, kā mēs iztēlojamies savu nākotni. Nākotni, kurā mūsu iestāde ne tikai pielāgojas pārmaiņām, bet virza tās ar tādu pašu izcilības, daudzveidības, progresa un centības garu, kas vienmēr mūs ir raksturojis.

| B Gada galvenie notikumi

Daudzvalodības godināšana Eiropas Savienības Tiesā

Līgumos nostiprinātā daudzvalodība ir Eiropas projekta būtiska vērtība. Tā ir priekšnoteikums Savienības iestāžu darba pārskatāmībai un Eiropas tiesību aktu piemērojamībai, kā arī apliecinājums dziļai cieņai pret valstu identitāti un kultūru.

Daudzvalodība, kas ir nesaraujami saistīta ar tiesvedību Eiropas Savienības Tiesā, atbilst demokrātijas prasībām, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi Savienības tiesām un padarot judikatūru pieejamu visiem Eiropas iedzīvotājiem. Iestādes valodu dienests tulko dokumentus un tiesas sēdes, ļaujot Tiesai strādāt 24 Eiropas Savienības oficiālajās valodās un ikdienā pārvaldīt līdz pat 552 valodu kombinācijas. Šādam visaptverošam daudzvalodības režīmam nav līdzīga nevienā citā pasaules tiesā. Tā īstenošana ir pastāvīgs darbības izaicinājums, ko var kontrolēt, tikai stingri un efektīvi pārvaldot tajā izmantotos cilvēkresursus un tehniskos resursus.

Pirms dažiem gadiem Tiesa uzsāka plašas diskusijas, lai izskaidrotu un veicinātu tajā pielietoto daudzvalodību, kas rosināja vairākas iniciatīvas ar mērķi veidot izpratni par tās nozīmīgumu, it īpaši juridiskajā un akadēmiskajā vidē.

2023. gada 9. maijā – Eiropas dienā – tika atklāts **Daudzvalodības dārzs** (*Jardin du Multilinguisme*), kas ir ierīkots zemes gabalā, kurš atbrīvojās, nojaucot bijušo Eiropas Komisijas administratīvo kompleksu, un kas atrodas Tiesas teritorijas malā. Šī jaunā zaļā telpa, kas izveidota sadarbībā ar Luksemburgas iestādēm, ir veltīta daudzvalodībai. Tā ir pieejama sabiedrībai un paredzēta kultūras pasākumiem, turklāt, pateicoties tajā esošo sugu daudzveidībai, tā palīdz saglabāt bioloģisko daudzveidību pilsētvidē, veicinot biotopu veidošanos. Šis dārzs Kiršbergas līdzenumā, kas ir daudzu Eiropas iestāžu mītnes vieta, ir veltījums Savienības valodu daudzveidībai, uzņēmējvalstij Luksemburgai un tās senajai daudzvalodībai.

Šajā gadā ir arī publicēts visās Savienības oficiālajās valodās iztulkots **izdevums trīs sējumos**, kas veltīts daudzvalodībai Tiesā un visā Savienībā. Darbā ir aplūkoti dažādi iestādes valodu režīma aspekti un veids, kā daudzvalodība tiek īstenota praksē ar tās juridiskās mutiskās un rakstiskās tulkošanas dienestu palīdzību. Darba otrajā daļā “Daudzvalodu ceļojuma piezīmes” ir apkopoti raksti, kuru autori ir savā jomā atzītas personības no visām 27 dalībvalstīm – tiesneši, filozofi, filologi un politiskie darbinieki. Šie raksti visās Savienības valodās aicina lasītāju iepazīt daudzvalodības jēdzienus un izaicinājumus visā Eiropā. Izdevums, kas sabiedrībai būs pieejams 2024. gadā, ir domāts kā pārdomu materiāls un iedvesmas avots visiem, kas interesējas par valodām un Eiropas Savienības daudzvalodu darbību. Visbeidzot, šī darba autori piedalījās **kolokvijā** kopā ar Tiesas un citu Eiropas iestāžu vadības locekļiem, lai kopīgi diskutētu par tēmu “Kvalitatīva daudzvalodība tehnoloģiskā progresa paātrināšanās kontekstā”.

Pieklūstamība un iekļautība – tā skar ikvienu no mums

Personu ar invaliditāti tiesības un visu veidu diskriminācijas aizliegums ir nostiprināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, Līgumos, Eiropas Sociālajā hartā un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, kurai Eiropas Savienība pievienojās 2010. gadā un kas ir neatņemama Savienības tiesību sastāvdaļa.

Vienlīdzības un nediskriminācijas principu ievērošana vienmēr ir bijusi viena no Tiesas kā iestādes vērtībām. Vēl bija veicami vairāki pasākumi, lai personu ar invaliditāti pieklūstamība un iekļautība patiesi kļūtu par “jautājumu, kas skar ikvienu no mums”. Tiesa tādējādi uzsāka **vērienīgu starpdienestu projektu**, lai ikviens vēl vairāk piedalītos iekļaujošas vides izveidošanā.

Veiktās un paredzētās darbības skar ļoti plašu jomu klāstu: kolēģu ar invaliditāti un viņu aprūpētāju pieņemšanu darbā un atbalstu viņiem, telpu pieejamību, digitālo un informācijas pieejamību, kā arī komunikāciju, izpratnes veidošanu un apmācības.

Vispirms – Tiesā ir izveidota skaidra sistēma, lai Tiesas darbiniekiem un darba meklētājiem ar invaliditāti piedāvātu **pielāgojumus, kas atvieglotu viņu darbu un pieklūstamību nodarbinātībai** iestādē. Šie pielāgojumi tostarp var ietvert tehniskus risinājumus, darba vides pielāgošanu, papildu pasākumus vai uzdevumu un darba laika reorganizāciju.

Turklāt ir veikti vairāki pasākumi, lai optimizētu **fizisku pieklūstamību** Tiesas telpām – gan iestādes darbiniekiem, advokātiem un pārstāvjiem, kā arī ārštata tulkkiem, gan visiem apmeklētājiem. Ir pārveidotas ēku ieejas un ir labāk pielāgota evakuācijas procedūra. Atkārtoti ir izvērtētas specifiskas tiesas sēžu zālēm paredzētās ierīces. Ilgtermiņa rīcības plāna mērķis ir nodrošināt atbilstību jaunajiem ēku pieklūstamības standartiem.

Digitālā un informācijas pieklūstamība ir vērsta gan uz darbiniekiem, gan uz ārējiem lietotājiem. Tiek uzlabota CVRIA tīmekļvietne struktūras, funkcionalitātes un satura ziņā, un Tiesas nākotnes digitālajā darba vidē jau sākotnēji “atbilstoši projektam” ir integrēta pieklūstamība cilvēkiem ar invaliditāti. Noslēgumā, judikatūras krājumā jau kopš 2021. gada ir ievēroti pieklūstamības ieteikumi, un to var lasīt, izmantojot palīgtechnoloģijas.

Visbeidzot – regulāri tiek īstenoti **izpratnes veidošanas, informēšanas un apmācības pasākumi**, lai veicinātu iekļautību, savstarpēju cieņu, sadarbību, kā arī atbalstu personām ar invaliditāti un aprūpētājiem.

Katia Vermeire

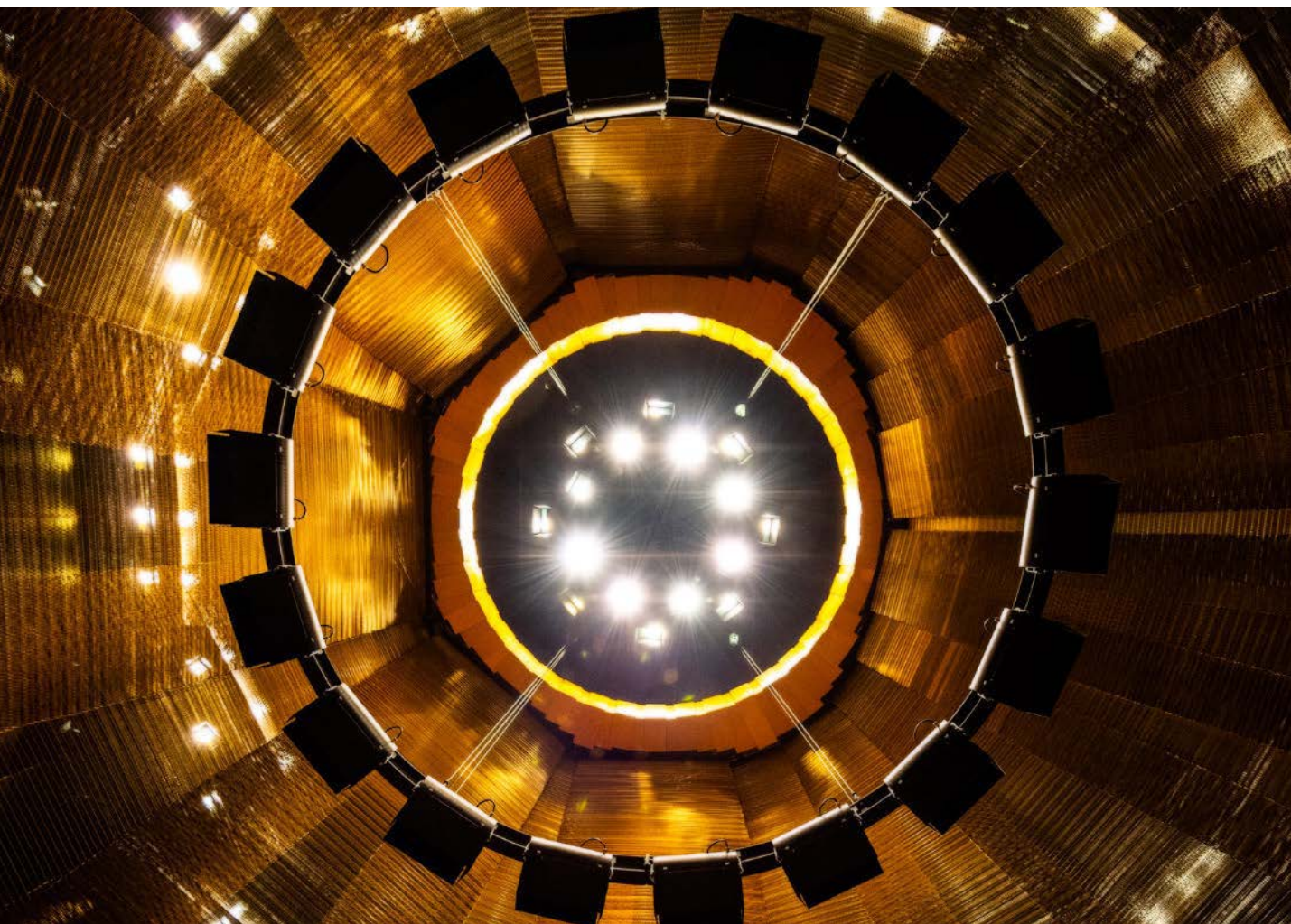
Pētniecības un dokumentācijas direkcijas asistente

“Pieteicos piedalīties Tiesas projektā cilvēku ar invaliditāti piekļūstamībai un iekļaušanai jau kopš tā uzsākšanas, jo invaliditāte mūsu standartizētajā sabiedrībā joprojām netiek pietiekami ņemta vērā. Šis projekts man ir īpaši nozīmīgs. Tā kā pati esmu cilvēks ar invaliditāti, es vēlētos dalīties ar piedzīvoto un pieredzi, lai atbalstītu cilvēkus, kas atrodas līdzīgā situācijā.

Ir svarīgi veidot mūsu līdzpilsoņu un kolēģu izpratni. Pirms pati nonācu personas ar ierobežotām pārvietošanās spējām situācijā, man nebija ne jausmas par šķēršļu joslu, ar kādu saskaras cilvēki ar invaliditāti un viņu aprūpētāji.

Būsim solidāri. Mums visiem līdzdarbojoties, varēsim izveidot ne tikai piekļūstamu, bet arī līdztiesīgu darba vidi.”

Mākslīgais intelekts: tā izmantošanai Tiesā pieņemtā stratēģija

Tiesa jau vairākus gadus vēro attīstību mākslīgā intelekta un jauno tehnoloģiju jomā. Tas tiek darīts, lai identificētu tehnoloģijas, kas varētu uzlabot iestādes darbības efektivitāti.

Kopš 2019. gada Tiesu tās digitālajā pārveidē ir atbalstījusi Informācijas tehnoloģiju direkcijas **Innovation Lab**. Kopā ar ieinteresētajiem dienestiem *Innovation Lab* apzina, analizē un testē dažādu rīku funkcionalitāti un īpašības. Šie rīki nākotnē tiks izmantoti, ievērojot konfidencialitāti, drošību un personas datu aizsardzību. Kopš *Innovation Lab* izveides ir piedāvātas aptuveni trīsdesmit idejas: ap divdesmit ideju ir pārbaudītas, un dažas jau ir ieviestas vai tiek attīstītas.

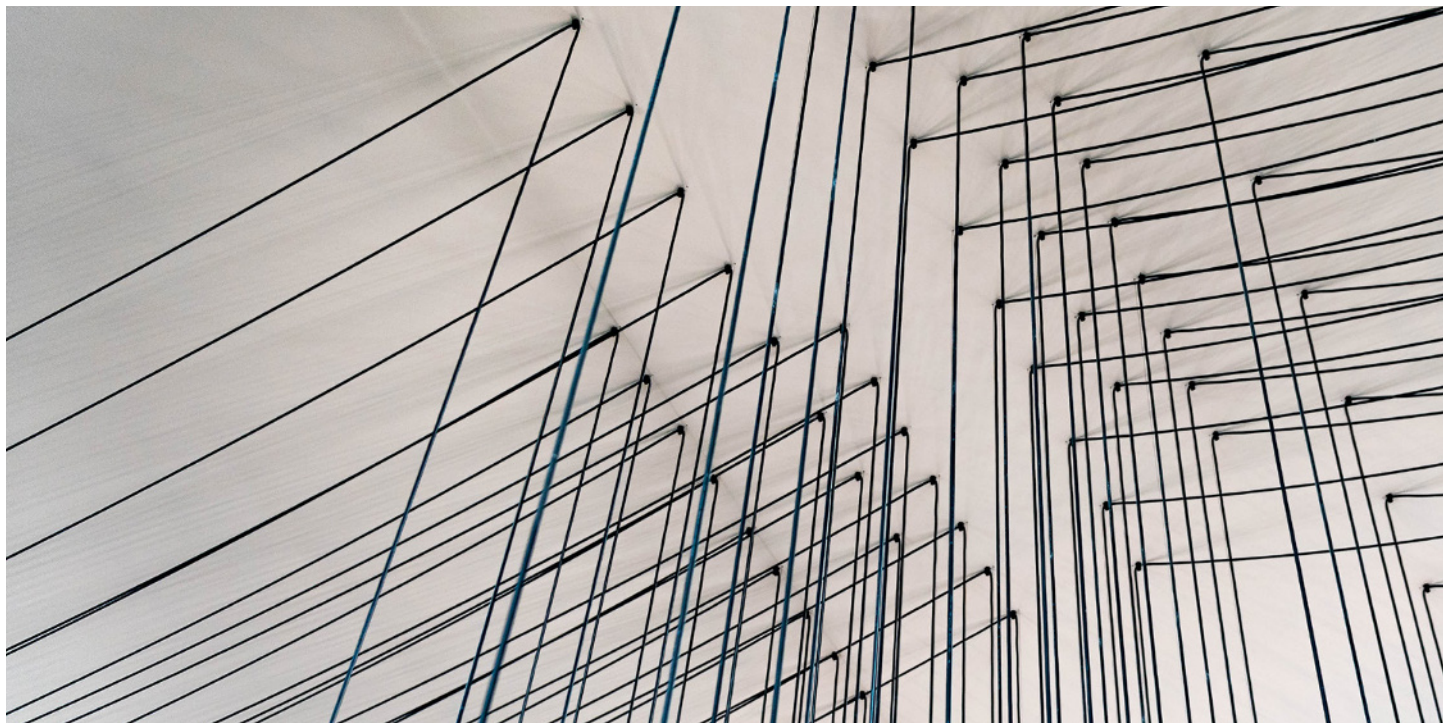
Lai varētu pilnībā izmantot jauno tehnoloģiju piedāvātās daudzsološās funkcionalitātes un sagatavoties to integrācijai, Tiesa 2023. gada jūnijā pieņēma "[Stratēģiju mākslīgā intelekta rīku integrēšanai Eiropas Savienības Tiesas darbībā](#)". Šo rīku izmantošanai ir jānodrošina ne tikai datu kontrole, bet arī pamattiesību un ētikas ievērošana.

Tiesa kā pirmā no Eiropas iestādēm, kura ir pieņēmusi šādu stratēģiju, un krietni pirms Eiropas tiesību akta priekšlikuma pieņemšanas mākslīgā intelekta jomā (*AI Act*) ir noteikusi trīs galvenos mērķus:

- uzlabot administratīvo un tiesas procesu efektivitāti un lietderību,
- uzlabot tiesas nolēmumu kvalitāti un konsekvenci un
- uzlabot Eiropas iedzīvotājiem tiesu iestāžu pieejamību un pārskatāmību.

Ir izveidota ētikas padome "**AI Management Board (AIMB)**", kuras galvenais uzdevums ir definēt norādījumus un noteikt ierobežojumus mākslīgā intelekta rīku izmantošanai. Šī padome uzrauga, lai šādu rīku iegāde, izstrāde un izmantošana notiktu, ievērojot stratēģijā noteiktos principus. Šie principi ietver taisnīgumu, objektivitāti un nediskrimināciju, pārskatāmību, izsekojamību, informācijas konfidencialitāti, privātuma un personas datu aizsardzību, cilvēka veiktu uzraudzību un arī nepārtrauktu uzlabošanu.

Šajā kontekstā Tiesa 2023. gadā pieņēma pamatnostādnes mākslīgā intelekta tehnoloģiju rīku izmantošanai.

Eiropas tiesu iestāžu sadarbības stiprināšana: partnerība ar Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu

Tiesas uzdevumu centrā ir dialogs un sadarbība ar valstu tiesām. Konkrēts šīs sadarbības piemērs ir attiecības, kas jau vairāk nekā 15 gadus ir izveidotas ar Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu ([EJTN](#)). Šis tīkls, kas 2000. gadā tika izveidots, lai atbalstītu Tamperē (Somija) Eiropadomes izsludinātās Eiropas tiesiskuma telpas izveidi, ir bijis svarīgs tieslietu speciālistu, jo īpaši valsts tiesnešu un prokuroru, apmācības virzītājs. Tīklā tādējādi ir apvienojušies visi Eiropas tiesiskās apmācības centri. Atzīmējot savu apņemšanos turpināt partnerību ar tīklu, Tiesa 2023. gadā pieņēma **deklarāciju** “Atbalsts Eiropas Tiesiskās apmācības tīklam, lai veidotu ilgtspējīgu Eiropas tiesisko kultūru”.

Atbalsts Eiropas Tiesiskās apmācības tīklam nolūkā izveidot ilgtspējīgu Eiropas tieslietu kultūru

Pēdējos 70 gadus Eiropas Savienības Tiesa (Tiesa) ir apņēmusies uzturēt dialogu ar valstu tiesām.

Lai pierādītu šo apņemību, esam izveidojuši ciešu partnerību ar EJTN. Tā ir galvenā Eiropas tiesu iestāžu platforma zināšanu apmaiņai daudzās jomās, jo īpaši Savienības tiesībās. EJTN jau vairāk nekā divas desmitgades organizē pārrobežu apmācību pasākumus valstu tieslietu speciālistiem, tādējādi palīdzot uzlabot zināšanas par Savienības tiesībām.

Ikgadējie semināri, mācību vizītes, forumi un mācību materiālu apmaiņa ir daļa no labi iedibinātās sadarbības starp EJTN un Tiesu. Kopš 2007. gada EJTN un Tiesa organizē arī ilgtermiņa apmācības

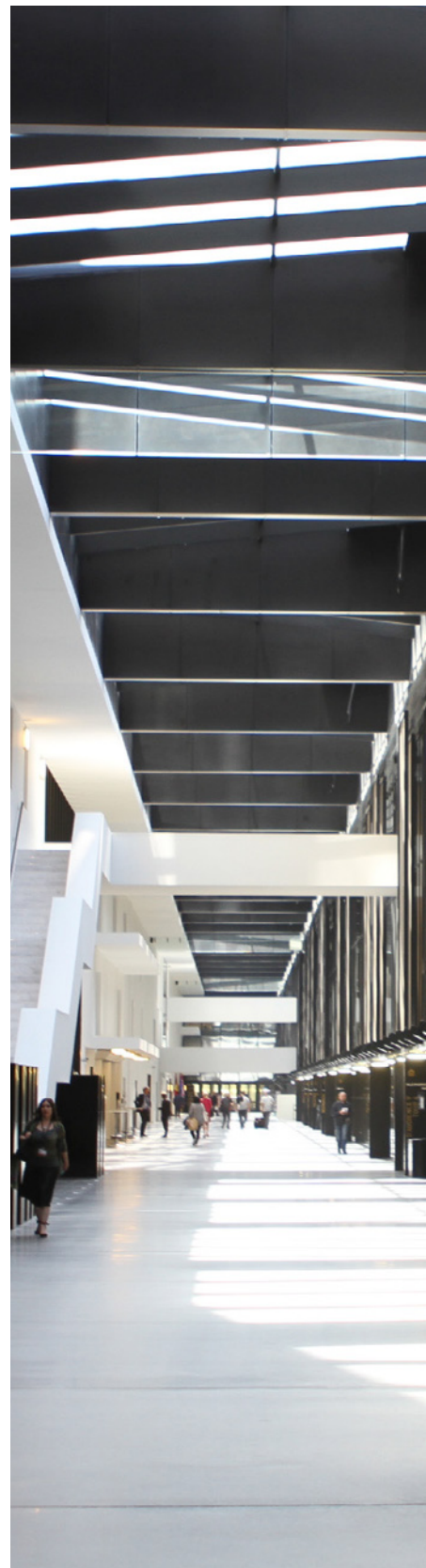
valstu tiesnešiem un prokuroriem, kuri tiek aicināti 6 vai 12 mēnešus piedalīties tiesnešu un ģenerālvokātu biroju tiesvedības darbā. Šāda iespēja sniedz viņiem unikālu ieskatu Tiesas darba metodēs un palīdz ievērojami paplašināt zināšanas par Savienības tiesību aktiem un procedūrām.

Šī veiksmīgā un ilgstošā partnerība sniedz priekšrocības vismaz trīs dažādos līmeņos. Valsts līmenī tā palīdz tieslietu speciālistiem, kad tie atgriežas mītnes valstīs, veikt savus valstiskos pienākumus, daudz labāk izprotot savu lomu Savienības tiesību piemērošanā. Tiesā valstu tiesnešu un prokuroru klātbūtne bagātina juridisko kultūru daudzveidību, kas iestādei vienmēr ir bijusi ārkārtīgi svarīga. Plašākā kontekstā šāda veida sadarbība palīdz veicināt dialogu starp Eiropas un valstu tiesnešiem, tādējādi nodrošinot Savienības tiesību vienotu piemērošanu visā Eiropā.

Lai vēl vairāk stiprinātu šo sadarbību, Tiesa turpinās paļauties uz stingru Eiropas Parlamenta un Padomes atbalstu [Regulas \(ES\) 2021/693](#) satvarā, ar ko izveidota programma "Tiesiskums". Tā paļaujas arī uz Eiropas Komisijas atbalstu, kas ir atbildīga par programmas "Tiesiskums" īstenošanu, izmantojot savu darba programmu, un savā Eiropas tiesiskās apmācības stratēģijā 2021.–2024. gadam ([Paziņojums COM\(2020\) 713](#)) ir atzinusi EJTN "unikālo lomu" tiesnešu apmācībā Savienībā.

Turklāt Tiesa piešķir lielu nozīmi ģeogrāfiskajam līdzsvaram, organizējot valstu tiesnešu un prokuroru ilgtermiņa apmācību un visu valstu tiesību kultūru pārstāvību šajā kontekstā. Tāpēc tā cenšas atbalstīt izpratnes veidošanas iniciatīvas visās dalībvalstīs un stiprināt komunikāciju par ilgtermiņa apmācību Tiesā. Šiem centieniem kopā ar dalībvalstu un EJTN pūlēm būtu jāpalīdz veicināt sadarbību starp Eiropas un valstu tiesu iestādēm, uzsverot ieguvumus, ko tā sniedz tām visām.

Ciešu attiecību uzturēšana ar valstu tiesnešiem ir bijusi viena no Tiesas iezīmēm jau kopš tās pirmsākumiem, un tās sadarbība ar EJTN sniedz ievērojamu ieguldījumu šī svarīgā uzdevuma īstenošanā. Šīs partnerības stiprināšana ir būtiska, jo tās ietekme ir daudz plašāka par labāku Savienības tiesību izpratni – tā veicina patiesas Eiropas tiesu kultūras attīstību un veselīgu esprit de corps starp Eiropas tiesnešiem gan Savienības, gan valstu līmenī.

Līdz ar to Tiesa un Tīkls ir izvēlējušies uzsākt **jaunas iniciatīvas** savas sadarbības padziļināšanai, jo īpaši palielinot to valsts tiesnešu skaitu, kuri var ilgstoši praktizēties Tiesā. Šajā nolūkā ir paredzēti divi pasākumu kopumi. Pirmā mērķis ir veidot dalībvalstu tieslietu speciālistu izpratni par ilgstošas prakses iespējām Tiesā, lai mobilizētu vairāk kandidātu. Otra pasākumu kopuma mērķis ir pārvarēt visus valodas šķēršļus šāda veida prakses īstenošanai, nododot *EJTN* rīcībā specializētas zināšanas un Tiesas izstrādātus pedagoģiskos materiālus valodu apmācības jomā.

Ingrid Derveaux

EJTN ģenerālsekretāre

“EJTN ir apņēmiejs veicināt nozīmīga dialoga pastāvēšanu starp Tiesu un valstu tiesām, kas ir arī “Savienības vispārējās jurisdikcijas” tiesas. Mēs priecājamies, ka Tiesa atbalsta šos centienus, uzsākot vairākas iniciatīvas ar mērķi vēl vairāk veicināt Savienības dalībvalstu tiesnešu dalību Tiesas prakses programmā. Mēs vēlētos, lai 2024. gads būtu vēl viens nozīmīgs un auglīgs sadarbības stiprināšanas gads!”

Diana-Daniela Popel

Tiesnese praktikante tiesneses Inetas Ziemeles birojā

*“Prakse Tiesā man bija lieliska iespēja iepazīties ar iestādes darbību, padziļināt zināšanas Savienības tiesībās, izmantojot iespēju iesaistīties Tiesas ikdienas darbā, kā arī iepazīt nenovērtējamus tiesību speciālistus. It īpaši ņemot vērā valstu tiesnešu specifisko lomu Savienības tiesību īstenošanā, es varu tikai patiešām ieteikt šo praksi visiem tiesnešiem, kuri strādā dalībvalstu tiesās un vēlas iegūt ārkārtīgi bagātinošu pieredzi gan profesionālā, gan personiskā ziņā. Es sirsnīgi pateicos visiem biroja locekļiem par lielisko uzņemšanu un atvērtību, kā arī *EJTN* komandai!”*

| C Saikne ar sabiedrību

16 819 apmeklētāji, tostarp

4555 juridisko profesiju pārstāvji

Apmeklētāji virtuālajā formātā: **8 %**

2095 apmeklētāji Atvērto durvju dienā

Attālinātie apmeklējumi – pedagoģisks projekts

Ši Tiesas [pedagoģiskā projekta](#) mērķis ir ļaut vidusskolēniem vecumā no 15 līdz 18 gadiem iepazīties ar tiesu iestādes lomu un izskaidrot tiem Tiesas judikatūras ietekmi uz Eiropas pilsoņu ikdienas dzīvi. Projekta nolūks ir veicināt jauno vidusskolēnu un viņu skolotāju izpratni par demokrātiskajām vērtībām un aktuālajiem tiesību izaicinājumiem. 2023. gadā šīs programmas ietvaros aptuveni **900 vidusskolēniem** bija iespēja apmeklēt Tiesu.

Saziņas direkcijas Preses dienesta darbinieki pēc izglītības ir juristi, un to uzdevums ir žurnālistiem visās dalībvalstīs un dažādajiem korespondentiem izskaidrot spriedumus, rīkojumus un secinājumus, kā arī aktuālās lietas. Viņi sagatavo paziņojumus preseī ar mērķi reāllaikā informēt žurnālistus un praktiķus par Tiesas un Vispārējās tiesas nolēmumiem. Personām, kuras ir pieteikušās Tiesas [Preses dienestā](#), viņi izsūta regulāras informatīvas vēstules, ziņojot par svarīgiem procesuāliem un institucionāliem notikumiem, kā arī “ātros vēstījumus” par lietām, par kurām paziņojumi preseī netiek gatavoti. Viņi arī atbild uz iedzīvotāju elektroniskā pasta vēstulēm un telefona zvaniem.

2814 paziņojumi preseī

625 informatīvās vēstules

547 “ātrie vēstījumi”

14 000 iedzīvotāju informācijas
pieprasījumi (telefona zvani un
elektroniskā pasta vēstules)

Tiesa aktīvi darbojas sociālajos tīklos, izmantojot divus kontus platformā *X* (vienu [franču](#) un otru [angļu](#) valodā), kā arī kontu [LinkedIn](#) un [Mastodon](#). Sekotāju skaits turpina pieaugt, un tas liecina par sabiedrības interesi un sekošanu Tiesas darbam. Tiesas rīcībā ir arī [YouTube](#) kanāls, kas ļauj 24 oficiālajās valodās piekļūt daudzveidīgam audiovizuālajam saturam, tostarp plašai sabiedrībai paredzētiem sižetiem, kuros ir izskaidrots, kā Tiesas judikatūra ietekmē iedzīvotāju ikdienu.

159 000 sekotāju platformā *X*
par **9 %** vairāk nekā 2022. gadā

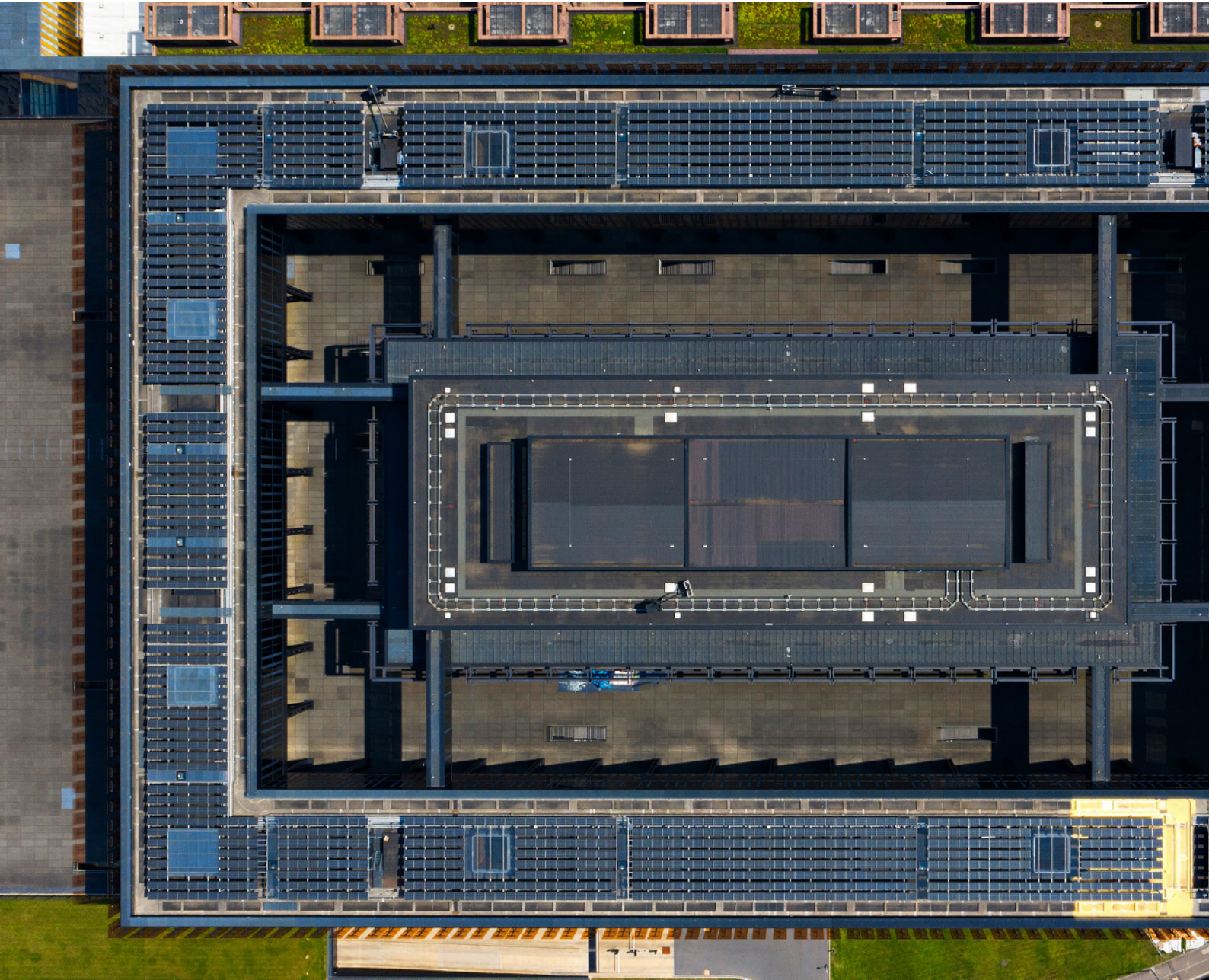
3600 sekotāju *Mastodon*

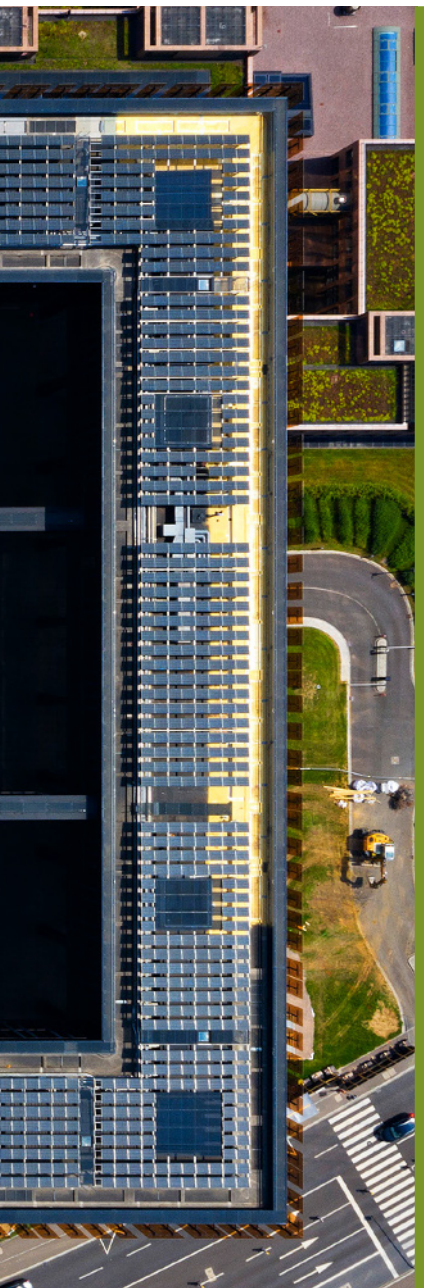

234 810 sekotāju *LinkedIn*
par **32 %** vairāk nekā 2022. gadā

21 000 sekotāju un
253 000 skatījumu *YouTube*

4

**Videi draudzīga
iestāde**

Jau vairākus gadus Tiesa īsteno vērīgu vides politiku, lai nodrošinātu atbilstību visstingrākajām prasībām ilgtspējīgas attīstības un vides saglabāšanas jomā. Iestādes apņemšanos rūpēties par vides saudzēšanu apliecina tas, ka kopš 2016. gada tā ir iekļauta **EMAS** (*Eco-Management and Audit Scheme*, Vides vadības un audita sistēma) reģistrā. Šī Eiropas Savienības reglamentētā sertifikācija tiek piešķirta tām organizācijām, kuras atbilst stingriem nosacījumiem attiecībā uz vides politiku un centieniem vides saglabāšanas un ilgtspējīgu darba metožu jomā.

2023. gadā Tiesa turpināja centienus izbeigt plastmasas ūdens pudeļu izmantošanu tās telpās. Jaunajā ēdināšanas līgumā ir aizliegts pārdot plastmasas ūdens pudeles. Turklāt Tiesa turpināja izplatīt saviem darbiniekiem **atkārtoti lietojamās pudeles**, lai veicinātu 2022. gadā uzstādīto **ūdens strūklaku** izmantošanu.

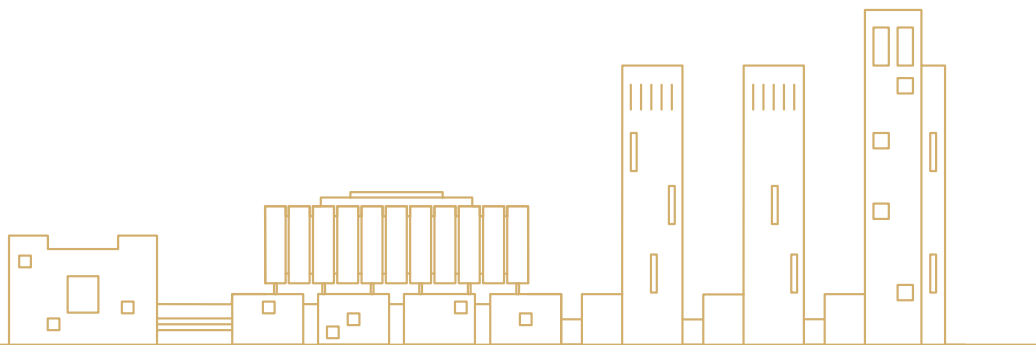
Enerģijas patēriņš tagad atkal atbilst lejupējai trajektorijai, kas bija vērojama pirms pandēmijas. Šis rezultāts tika sasniegts, atsakoties no īpašajiem ventilācijas pasākumiem, kas tika ieviesti Covid krīzes dēļ, un uzstādot efektīvākus gaisa filtrus. Apvienojumā ar ārkārtas enerģijas taupīšanas pasākumiem saistībā ar karu Ukrainā Tiesa ir konstatējusi ievērojamu elektroenerģijas un apkures patēriņa samazinājumu.

Papīra lietošanas jomā Tiesa izvirzīja skaitliskus mērķus 2022.–2023. gadam. 2022. gadā biroja papīra lietošana (izņemot ārpakalpojumu publikācijas) samazinājās par 54,1 % salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni 2019. gadā, un šī tendence saglabājās arī 2023. gadā, pateicoties paradumu maiņai un nepārtrauktai procesu un dokumentu digitalizācijai. Turklāt 2023. gada septembrī Tiesa nolēma ierobežot personīgo printeru skaitu līdz absolūtam minimumam, lai taupītu enerģiju, palīgmateriālus un papīru un tādējādi mazinātu tās radīto oglekļa dioksīda emisiju daudzumu.

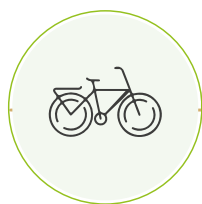

Pilna laika ekvivalents (PLE) ir vienība, kas ļauj izmērīt profesionālo darbību neatkarīgi no tā, ka dažādo darba laika modeļu dēļ novērojamas atšķirības katra darbinieka nedēļā nostrādāto darba stundu skaitā.

Ūdens, atkritumu, papīra un elektroenerģijas vides rādītāji atbilst 2022. gadam. Izmaiņas norādītas, salīdzinot ar 2015. gadu, kas EMAS sistēmā ir atsauces gads.

Atkritumu pārstrādes uzlabošana un vienreizlietojamās plastmasas samazināšana

Dalība *Vel'OH* velosipēdu koplietošanas sistēmā un atbalsts ceļošanai ar velosipēdu

Papīra patēriņa samazinājums
-62,1 % kg/PLE

Ūdens patēriņa samazinājums
-10,1 % m³/PLE

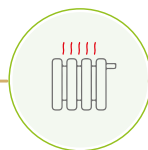
Atkritumu samazināšana (biroji un ēdināšana)
-50 % kg/PLE

Apkures, ventilācijas un gaisa kondicionēšanas infrastruktūras uzlabošana

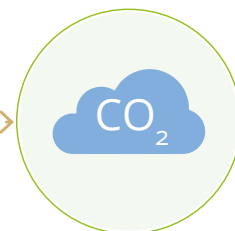
Elektroenerģijas patēriņa samazinājums
-23,2 % kWh/PLE

Apkures energopatēriņa samazināšana
-23,6 % kWh/PLE

3466 m² saules bateriju saražoja gandrīz **422 003 kWh** un tas atbilst 76 ģimeņu elektroenerģijas patēriņam gadā

Oglekļa dioksīda izmešu samazinājums
-31,7 % kg CO₂/PLE

5

Skats nākotnē

2004. gadā **Eiropas Savienībai pievienojās desmit jaunas dalībvalstis**. Čehija, Igaunija, Kipra, Latvija, Lietuva, Ungārija, Malta, Polija, Slovākija un Slovēnija ir apliecinājušas savu uzticēšanos Eiropas celimei. Divas desmitgades vēlāk kopā ar šīm dalībvalstīm svinēsim to **pievienošanās 20. gadadienu**. Lielākā paplašināšanās, kādu Eiropas Savienība jebkad ir piedzīvojusi gan iedzīvotāju, gan valstu skaita ziņā, ir pavērusi mūsu redzesloku. Tā ir piešķirusi jaunus vaibstus Savienības vienotajai tiesību telpai, kas ir bagātināta ar jaunu kultūru un intelektuālo daudzveidību. Savienībai tas ir bijis nopietns izaicinājums, ņemot vērā 2004. gadā sasniegto integrācijas pakāpi, no vienas puses, un desmit jauno dalībvalstu ekonomisko, vēsturisko un valodu daudzveidību, no otras puses. Šī pievienošanās jaunajām dalībvalstīm ir prasījusi lielas pūles un nelokāmu apņēmību īstenot nepieciešamās politiskās, ekonomiskās un juridiskās reformas. Tiesas līmenī vienlaicīga desmit dalībvalstu pievienošanās ir nesusi dziļas un ilgstošas izmaiņas darba kārtībā.

Lai iezīmētu šī nozīmīgā notikuma gadadienu, Tiesa 2024. gada maijā organizēs kolokviju “Eiropas Savienības Tiesa atzīmē 20 gadus kopš desmit valstu pievienošanās Eiropas Savienībai: jauns konstitucionāls brīdis Eiropai”, lai izvērtētu paplašināšanās un Eiropas integrācijas stiprināšanas rezultātā gūto pieredzi. Kolokvijā uzmanība būs pievērsta 2004. gada paplašināšanās ietekmei gan politiskā un juridiskā, gan ekonomiskā ziņā uz pašu Savienību, kā arī uz desmit jaunajām dalībvalstīm. Konkrētāk kolokvijā tiks aplūkots desmit jauno dalībvalstu ieguldījums Savienības kā “vērtību savienības” attīstībā, kuras pamatā ir tādas kopīgas vērtības kā demokrātija, tiesiskums, pamattiesības un cieņa pret minoritātēm.

Vēl arī 2024. gadā tiks īstenota 2023. gadā panāktā politiskā vienošanās par Tiesas **prejudiciālā nolēmuma kompetences daļēju nodošanu** Vispārējai tiesai. Šī īstenošana tostarp paredz Tiesas un Vispārējās tiesas reglamentu grozīšanu, kā arī dažādus pielāgojumus abu tiesu darba kārtībā un iestādes ikdienas darbībā, piemēram, datorsistēmu pielāgošanu.

Turklāt, turpinot **digitālo pārveidi**, iestāde pielāgojas nākotnes izaicinājumiem un iespējām, galvenokārt mākslīgā intelekta un kibernetikas jomā. Tiek izstrādāti un pētīti jauni rīki, tostarp tādi, kas balstīti mākslīgā intelekta metodēs, lai palīdzētu abām tiesām pildīt to uzdevumus un šādi optimizēt tiesvedības procesus. Šo rīku izmantošanai ir jāgarantē datu kontrole, un tai ir jānotiek, ievērojot pamattiesības un ētikas principus. Turklāt Regulai Nr. 2023/2841, kuras mērķis ir panākt vienādi augstu kibernetikas līmeni visās Savienības iestādēs, ir tieša ietekme uz Tiesu, un tā it īpaši paredz iekšēja kibernetikas riska pārvaldības satvara izveidošanu, kā arī regulāru šo pasākumu efektivitātes novērtēšanu, ņemot vērā risku attīstību.

20
GADI

6

Palieciēt ar mums!

Apmeklējiet Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūras meklēšanas portālu, izmantojot *Curia* vietni:
curia.europa.eu

Sekoiet judikatūras un iestādes aktualitātēm

aplūkojot **paziņojumus presei**:

curia.europa.eu/jcms/PressReleases

abonējot Tiesas **RSS** padevi:

curia.europa.eu/jcms/RSS

sekojot iestādes **X** kontam:

[CourUEPresse](https://twitter.com/CourUEPresse) vai [EUCourtPress](https://twitter.com/EUCourtPress)

sekojot iestādes **Mastodon** kontam:

social.network.europa.eu/@Curia/

sekojot iestādes **LinkedIn** kontam:

linkedin.com/company/european-court-of-justice

lejupielādējot **lietotni CVRIA** viedtālruniņiem un planšetdatoriem

iepazīstoties ar **judikatūras krājumu**:

curia.europa.eu/jcms/EuropeanCourtReports

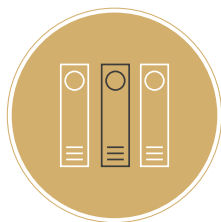
Lai uzzinātu vairāk par iestādes darbību

iepazīstieties ar **Gada ziņojuma** tīmekļvietni:

curia.europa.eu/jcms/AnnualReport

noskatieties sižetus **YouTube**:

youtube.com/@CourtOfJusticeEU

Pieklūstiet iestādes dokumentiem

vēsturiskajiem arhīviem:

curia.europa.eu/jcms/archive

administratīvajiem dokumentiem:

curia.europa.eu/jcms/documents

Apmeklējiet Eiropas Savienības Tiesas galveno mītņi

Iestāde piedāvā interesentiem **apmeklējumu programmas**, kas tiek īpaši pielāgotas katras grupas interesēm (tiesas sēdes apmeklējums, ekskursija ēku vai mākslas darbu apskatei gida pavadībā, mācību apmeklējumi, attālinātie apmeklējumi):

curia.europa.eu/jcms/visits

Apmeklējot ēku virtuāli, varat aplūkot ēku kompleksu arī no putna lidojuma un iekļūt tajā, pat neizejot no mājas:

curia.europa.eu/visit360

Lai saņemtu informāciju par iestādi

Rakstiet mums, izmantojot **saziņas veidlapu**:

curia.europa.eu/jcms/contact

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

Eiropas Savienības Tiesa

L-2925 Luksemburga

Tālrunis: +352 4303-1

curia.europa.eu

Manuskripts pabeigts 2024. gada februārī. / Atsauce uz informāciju 31.12.2023.

Formatējums: Eiropas Savienības Tiesa | Saziņas direkcija | Publikāciju un elektronisko plašsaziņas līdzekļu nodaļa, 2024.

Fotoattēli/ilustrācijas:

Titulattēls: © Eiropas Savienība

5., 6., 9.–11., 13., 14., 19., 20., 22., 25., 26., 29., 30.–32., 34.–36., 39., 40., 41., 43., 49., 51., 52., 55., 58., 69., 74., 76.–103. lappuse: © Eiropas Savienība

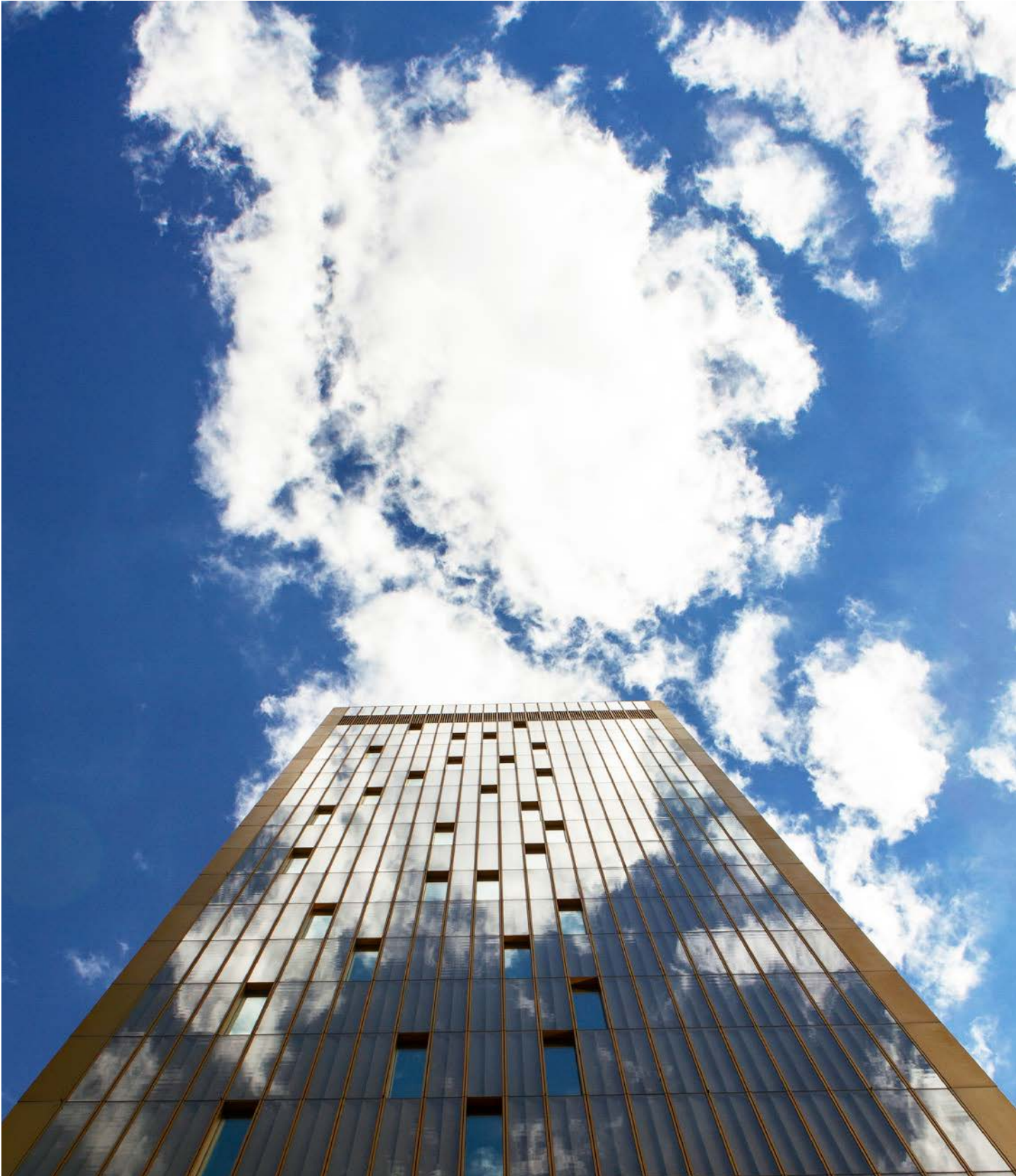
8., 11., 12., 15., 42., 46., 53.–73. lappuse: © shutterstock.com; 87. lappuse: © European Judicial Training Network

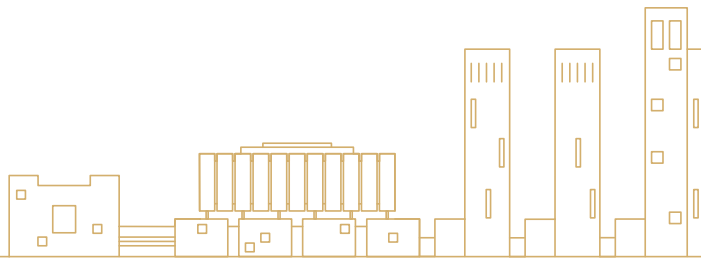
Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz ko Eiropas Savienībai nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekiem.

Ne Eiropas Savienības Tiesa, ne personas, kas rīkojas Tiesas vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Atļauts izmantot citur, norādot avotu.

© Eiropas Savienība, 2024

EIROPAS SAVIENĪBAS
TIESA

Saziņas direkcija
Publikāciju un elektronisko plašsaziņas līdzekļu nodaļa

